

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL
Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 .
pe 1/4 an . . . 5 .
pe o lună . . . 2 .
Nr-ii de Duminică pe an
4 coroane.
Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Manuscrisuri nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20

INȘERTIUNILE:
de un șir gramonă: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și
inșertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

Anul VII.

Număr de Duminică

Nr. 22

Congregația jidovească.

In ședința de Mercuri a congregației orașului Arad deputatul dietal Barabás Béla s'a năpustit cu adevărată ură asupra episcopului Aradului, învinuindu-l greu că în ziua urcării sale în scaun, la masa ce a dat, a vorbit românește ear n'a rostit pentru M. Sa și pentru fișpanul vorbire ungurească. Pentru acest motiv, a zis numitul deputat, congregația orașenească să nu ia cu plăcere la știre urcarea în scaun a P. S. Sale, ci dinpotrivă: dacă nu se poate să i-se spună că Ungurilor și Jidovilor le pare rău de urcarea lui în scaun, apol drept răspuns la înștiințarea Episcopului, primăria să răspunde că așteaptă dela noul episcop: să se socotească întâiu de toate Ungur, ear numai în al doilea rând păstorul turmei sale cuvântătoare . . .

O bădărănie mai mare nu ni-s'a dat să vedem. Este, așa zicând, o datorie de cinste, ca pe cel cărui M. Sa i-a hărăzit dreptul să conducă o diecesă și să ocupe scaun în Casa Magnaților, alocuțiile cari au de lucru cu ei și al căror căpeteniei au stat la masa noului episcop, să-l salute. Ceea-ce primăria și comitatul Timișanei a și făcut, căci eată ce răspuns a primit d'acolo P. S. Sa Episcopul:

Dela primăria Timișoarei.

Escelență, Dle Episcop!

Prețioasa adresă ce ne-ați trimis la 17 Maiu sub Nr. 2250, din incidentul instalării în scaunul episcopesc al diecesei gr.-or. române aradane, servește de fericit privilegiu municipiului orașului l. reg. Timișoara, pentru a felicita pe Escelența voastră cu cea mai mare căldură, exprimându-i la începutul marelui Sale funcțiun de prelat, stima și înalta sa apreciere.

Asigurăm pe Escelența Voastră, că municipiul și toți locuitorii orașului nostru, fara deosebire de religiuine și naționalitate, va sprigini pe Escelența voastră cu prevenire în silințele Sale nobile îndreptate spre propagarea religiozității, moralității și culturii și pentru îndeplinirea înaltei Sale misiuni.

Din admirația congregațională a orașului l. reg. Timișoara, dela 25 Maiu 1903.

Telbisz Károly
primar.

Dela vicespănatul comitatului Timișoarei.

16102/1903.

Escelență Sate Domnului

Ioan I. Papp,

episcop, gr.-or. român.

Arad.

Cu bucurie am primit prea prețioasă D-Voastră încunoștințare datată dela 17 Maiu d. c. Nr-ii 2250 și ne grăbim a ne folosi de acest privilegiu, să salutăm cu iubire patriotică pe Escelența Voastră în noua dignitate bisericăscă.

Asigurăm pe Escelența Voastră, că în muncă pentru ridicarea și lăfirea religiozității, a moralei și culturii, — mai ales dacă această muncă va fi într'aurită de credința și iubirea față de adorata noastră patriă maghiară comună, — totdeauna veți putea conta la cea mai zelosă părtinire a municipiului Timișorii.

Timișoara, 23 Maiu 1903. — In numele cetățenilor din comitat.

In locul vicispănatului:

Ioanovits Sándor,
protonotar.

In același timp „Nagyvárad Napló” scrie:

„Ioan I. Papp, noul episcop român al Aradului, într'o scrisoare a adus la cunoștința orașului și instalarea sa, cerând părtinirea orașului. Comitetul permanent în ședința sa de ieri a hotărât, că va propune în adunarea generală, să l asigure de binevoitoarea părtinire a orașului.”

Numai congregația orașului Arad, în care tonul îl dau Jidovii, căci ei sunt mai mulți, a crezut de cuviință să se ia după mintea lui Barabás, acest șovinist șgomotos care nu s'a rușinat de altfel ca în Dietă chiar să atace pe Episcopul Aradului, după-cum într'un rând se legase de altfel chiar de Coroană, de persoana M. Sale, așa că presidentul l'a și îndrumat la ordine.

In municipiul orașului Arad l'au lăsat însă în dragă voie, să ocărăscă cum îi place pe un înalt dignitar nu al bisericii române numai, dar al țării întregi.

De ce? Pentru-că în Arad domnește cel mai sêlbatic șovinism ear șovinismul acesta crește din an în an.

Ca să dovedim aceasta, e destul să spunem, că la 1 August 1899, când a fost instalat, Episcopul Goldiș a vorbit și el românește, și încă nu în curtea episcopoească, dar la Crucea Siva, unde îl ascultau sute de Unguri, domni mari din toată țeara. Fusese atunci de față și Barabás. Dar nimănui nu i-a venit în minte să-l învinuiască pentru-că a vorbit românește.

Avem la mână chiar textul românesc, de mâna proprie a decedatului prelat, a vorbirii ce a rostit atunci episcopul Goldiș. Dar chiar Ungurii, nu vor tăgădui, că acel prelat a vorbit românește. Și nu l'a atacat nici un Ungur, nici în foi, nici în Dietă ori Congregație.

Ei, dar Barabás, acest Barnum al șovinismului și politicii kossuthiste, a prins curagiu și vrea să se arate mai grozav decât toți. Municipalityea Aradului licitează însă și ea, că nu de geaba sunt Ovrei într'însa.

Francmasonii cari au vrut să ne pună cu sila episcop pe cel respins de sfânta noastră biserică, eată-i: vor să se răsbune și marele lor predicator Barabás, francmasonul kossuthist, lovește în biserică română aplaudat de francmasonii liberali . . .

Așa s'a ajuns la hotărîrea de Mercuri, menită a înașpri încă și mai mult relațiunile dintre Români și Unguri.

Cui folosește aceasta?

† G Pallade. Eri s'a făcut în București înmormântarea fostului ministru G Pallade. Partidul național-liberal perde în regretatul un luptător distins, țeara un bărbat de stat luminat, ear neamul românesc un fiu credincios. Fie-I memoria binecuvântată!

Revoluția în Serbia.

Regele, Regina, fratele și sora Reginei și primul-ministru Markovits omoriți. — Frințul Carageorgevits proclamat rege. — Orașul Belgrad în serbătoare. — Alle amănunte.

Știri îngrozitoare am primit Joi dimineața: în Serbia a izbucnit o așa revoluție, cum d'un veac nu s'a mai pomenit. Au fost uciși regele Alexandru I, primul-ministru Marcovits, regina Draga, fratele ei locotenentul Lunievița, sora ei Elena și încă doi miniștri.

Revoluția a fost pusă la cale de miliție și e spriginită de întreaga populație.

Eată telegramele cari vestesc îngrozitoarele evenimente:

Belgrad, 11 Iunie, 9 ore d.

Azi noapte o ceată de soldați au năvălit asupra palatului regal. Fără ca cine-va să se împotrivească, ei au pătruns înăuntru și au omorît pe regele Alexandru și pe Regina Draga. D'asemeni au omorît pe doi miniștri, pe locotenentul Lunievița, fratele reginei și pe primul-ministru Tințar Marcovits.

Au năvălit asupra lor între orele 2-3, și i-au surprins pe toți în somn. Victimelor n'et atâtea vreme nu li-s'a dat să zică o vorbă două, să ceară iertare, să exprime vre-o rugare, ci i-au omorît fără milă.

Miliția s'a adunat apoi întreagă înaintea conacului regal, și cu o însuflețire mare a proclamat rege al Serbiei pe prințul Petru Carageorgevici. Poporațiunea e toată pe străzi, unde fraternizează cu miliția. Pretutindenii cântă muzicele și întreg orașul este împodbit cu steaguri.

In Arad întâia știre am primit-o noi. Am și scos îndată două ediții separate. Ear primul nostru redactor Russu Șirianu a și plecat cu întâiul tren spre Belgrad, de unde ne va transmite știri telegrafice despre evenimentele din Serbia.

Până Joi la orele 5 am mai primit următoarele știri telefonice:

Budapesta, 11 Iunie, 11 ore d.

Știrea despre ororile din Belgrad a adus-o întâia oară „Pester Lloyd”, care deja la orele 10 a apărut în ediție separată. O panică de nedescris domnește în oraș. La bursă e o febră mare, căci sunt t meri d'un războiu mare Redacțiile toate sunt asediate

Budapesta, 11 Iunie, orele 3 m.

In cercurile bine informate se dă ca sigură știrea mobilizării corpului de armată VII (din Banat).

Intre cabinetul din Viena al M Sale și între consiliul de miniștri telefonul e în continuă lucrare. Probabil că îndată miniștri vor pleca la Viena, cu tren separat

Budapesta, 11 Iunie, 3 1/2 ore.

După unele știri, revoluționarii erau civili, au intrat însă în palatul regal cu voia și ajutorul gardet și au omorît și pe Elena, sora reginei.

O parte din gardă a apărut pe regele și au căzut mulți morți în lupta ce s'a încins între gardă și revoluționari.

Cum s'a petrecut omorul?

Asupra chipului cum s'a petrecut omorirea regelui și a reginei Serbiei, primim următoarele știri particulare:

Zimony, 11 Iunie, 4 ore.

Regele ținea consiliu de miniștri. Probabil că aflase ceva despre conspirația ce se țesea împotriva sa, căci târziu noaptea a chemat la sine pe primul ministru Marcovits și pe alți doi. Ear garda a fost îndoită. Revoluționarii știau însă și ei despre acest sfat al miniștrilor, în care de bună-seama era să se ia măsuri, căci în ceată mare și înarmați au dat năvală asupra gardei, pe care formal au măcelărit-o. A fost o luptă scurtă, dar crâncenă și sângeroasă. Regele și miniștri nici atâtea vreme n'au mai avut ca să se ascundă, ci toți patru au fost omoriți în sala consiliului de miniștri. Trupurile lor sunt ciuruite de gloanțe și tăieturi de iatagane.

D'acți revoluționarii au intrat în camera reginei Draga, pe care au tăiat-o cu sabia; așa au făcut și cu sora ei Elena.

Biografia lui Carageorgevici.

Principele Petru Caragegevici, e născut la 1846 în Belgrad; a fost fiul lui Alexandru Caragegevici, domnitor serb. Tatăl său din serviciu rusesc a ajuns ca atașat lângă Mihail Obrenovic și după căderea lui Mihail (15 Iuliu 1843) Sêrbii l-au ales de domnitor. Alexandru a abzis de tronul sêrbesc în 3 Ianuar 1859 și s'a așezat în Timișoara de unde până la moartea sa în 1881 n'a încetat a țese la planuri încontra Obrenovicilor. Actualul pretendent care așa să vede în noaptea de ieri și-a ajuns scopul — a continuat planurile tatălui său. In 11 August a luat în căsătorie pe fiica principelui Nichita Zorca, când și Tarul se părea a-l sprigini în nisiunțele sale de pretendent. După moartea principeset Zorca (în 17 Martie 1890) a ajuns în conflict cu socrul său dela care pretindea 1 milion de ruble zestre. N-a încetat însă de a țese la planuri pe cari așa se vede — cu ajutorul miliției conspiratoare cu prețul unei drame, ca și care dela revoluția franceză n'a mai cunoscut istoria — le-a tradus în realitate.

Nu e decât un an de când un fanatic aderent al său Alavantovic încercase a pune la cale o lovitură de stat spre a detrona pe Regele Alexandru, încercarea însă a fost înecat în sângele conspiratorilor.

Alavantovic a trecut an în 5 Martie la 4 ore și jumătate dimineața riul Sava mergând la Șabat oraș sêrbesc. El era însoțit de trei oameni. După ce a trecut riul a îmbrăcat uniformă de general sârb. După aceea s'a dus la sentinele poruncindu-le să-l urmeze.

Sentinelele neștiind cu cine au de a face, i-au urmat. El a mers după aceea la casa de vamă. Și aci a făcut tot așa. Mergând la casa comunală a dat ordin ca toți pompierii din comună să se adune acolo. După aceea a dat pompierilor tot felul de arme. Pe mai mulți oameni cari nu a voit să asculte i-a amenințat cu împuscare.

Dela casa comunală Alavantovic a mers, însoțit de mai mult de 50 oameni, la prefectură. Aci de asemenea a dat

alarmă, ca toți polițiștii să se adune. După ordinul său toți polițiștii au format un șir, cu care Alavantovici a împresurat edificiul prefecturii, ca nimeni să nu poată scăpa de acolo. Unul dintre polițiști n'au voit să asculte ordinele sale strigând să se legitimeze, dar Alavantovici i-a amenințat cu moarte. Doi polițiști contra ordinului său au fugit și au spus cele întâmplate lui Tânăsie Nicolici căpitan de poliție. Acesta după ce s'a înarmat bine cu un pistol și a luat ca însoțitori trei polițiști a mers la Alavantovici și a cerut legitimarea. Drept răspuns, viceleul partisan a'ui Carageorgevici a tras cu pistolul în Nicolici. Glonțele l-au nimerit în piept și Nicolici ar fi fost perdut, de nu s'ar fi lovit glonțul de o cârtică cu table de fer pe care o purta în buzunar. Nicolici însă a tras trei focuri asupra lui Alavantovici nimerind două gloanțe în piept și unul în pulpa piciorului. Muribundul a spus că acestea le-a făcut pentru Carageorgevici.

Serbia. Notițe istorice. Regat pe malul drept al Dunării, cu 2 milioane locuitori. Capitala e Belgrad. — Multă vreme Serbia a fost supusă când împăraților Orientului, când celor ai Greciei și Bulgariei. Neatârătoare a ajuns în veacul XII, și puternică în veacul XIV sub stăpânirea lui Dușan. După bătălia dela Kossova (1389) a ajuns earăș supusă Turciei. La 1804 s'a făcut o încercare de răscoală (sub Cara-Georgevici, strămoșul actualului rege revoluționar), dar fără folos. La 1815, sub Milan Obrenovics, Serbia a ajuns principat neatârător, dar avea să plătească sultanului Turciei un tribut anual. La 1856 tratatul dela Paris garantează această stare de lucruri. La 1876, când cu răscoala din Bosnia și Herțegovina, și Serbia a prins armele, dar fu învinsă. Se născu atunci războiul româno-ruso-turc și mulțumită Rusiei, Serbia deveni de tot neatârătoare (1878). La 1882 Serbia se proclamă de regat. Cel dintâi rege a fost Milan, tatăl lui Alexandru, care avu moarte atât de tragică.

Municipiul Aradului și episcopul nostru.

La 10 Iunie și-a ținut municipiul orașului Arad adunarea generală, în care citindu-se rescriptul noului episcop al Aradului prin care aduce oficios la cunoștință, că a ocupat scaunul episcopesc și cere spriginul municipiului în munca sa pentru promovarea religioasă, a moralei și culturii creștine, — șovinismul nostru concețâni au ținut să dea episcopului o lecție de patriotism maghiar.

Când notarul a ajuns cu citirea rescriptului la cuvintele: „... pentru promovarea religioasă, a moralei și a culturii...”, notarul a fost întrerupt din toate părțile:

— Dar patriotismul unde a rămas?

Numai cu greu a putut citi proto-notarul propunerea senatului, ca municipiul să-l felicite pe noul episcop.

— Nu ne trebuie!

— Scandal.

— Să-l mai și felicităm!

Cere cuvântul Barabás.

Înainte de a vorbi Barabás, se scoală vice-primarul Varjassy și dă o explicație: propunerea senatului mai are un pasaj, care se referă la patriotism și anume, propunerea sună ca municipiul să-l felicite pe noul episcop cu acel adaos, că municipiul dorește a-l putea sprigini și în munca lui pentru răspândirea patriotismului.

— Întrebarea e: este vorbă de patriotism în scrisoarea episcopului? — strigă o voce.

— Nu dorim, ci pretindem muncă în spirit patriotic, — strigă altă voce.

— Ori-cum, dar nu-l felicităm. — strigă earăș alții.

În urmă vorbește Barabás.

Reamintește incidentul dela banchetul de instalare, când un singur cuvânt maghiar n'a fost rostit din partea episcopului. „Când împăratul Wilhelm al Germaniei a umblat pe la noi, el, care nu știa ungurește, totuși și-a încheiat toastul cu vorbele rostite în limba maghiară: *Eljen a magyar Király!*

Continuă apoi spunând, că atribuie incidentul dela banchet mai mult nesocotinței și ușurinței d'a putea fi influențat, și de aceea nici nu vrea să-și răsbune asupra noului episcop, dar nu vrea nici, ca orașul său să fie obiect de dispreț. Propunerea lui e:

„Să declare adunarea generală, că în la cunoștință ocuparea scaunului episcopesc de către noul episcop, cu acel adaos, că orașul liber-regesc al Aradului speră și așteaptă, ca Escelenția sa pe lângă activitatea sa în interesul moralității și religioasă, va da atenție și punctelor de vedere patriotice-maghiare, și se va îngriji, ca limba oficioasă să fie respectată și să se valideze.”

Primarul *Institoris* propune ca să se mai adauge și cuvântul — „cu bucurie” ia la cunoștință. . .

Propunerea asta însă nu a fost primită, ci unanim a fost primită propunerea lui *Barabás*.

La loc de frunte ne ocupăm cu această propunere. Înregistrăm deci aici numai faptul simplu.

† G. Pallade.

Despre desevirșirea din viață a lui G. Pallade, fost ministru al României și un mare naționalist, ziarele din București aduc următoarele știri:

Cetățenii birlădeni, după intruirea de Duminecă, în semn de dragoste și de afecțiune, pentru regretatul G. D. Pallade, hotărâse a-l oferi un banchet.

Se deschisese ca banchetul să aibă loc luni, la orele 12 m.

Masa a fost așezată în grădină, sub copacii la care a luat loc peste 100 de persoane.

În capul mesei ședea regretatul Pallade.

În tot timpul mesei muzica militară a regimentului de infanterie din localitate, a cântat cântecul de mare plăcere, alternând cu o privighitoare care ori de câte-ori înceta muzica, începea să cânte.

S'au ținut mai multe discursuri de către cniți Ioan V. Teodor, Dragu, V. G. Morțun etc., toți exprimându-și marea dragoste și admirație pentru fruntașul între fruntași partidului național-liberal.

La orele 12 fără un sfert dl G. D. Pallade, se ridică pentru a mulțumi celor care toastaseră.

Discursul său plin de însuflețire și de accente vii, era des întrerupt de aplauze și urale nesfârșite.

La orele 12, pe când regretatul Pallade, făcea apel la unirea tuturor elementelor liberale, spunând că țaria partidului liberal a constat în tot-deauna în unire și disciplină, și că prin acest *talisman*... Aceasta fu ultimul cuvânt rostit de valorosul fruntaș, căci cruda și nelămpăcata moarte veni să-l închidă gura pentru vecie.

În momentul când pronunță cuvântul *talisman*, o paliditate mortală îi se imprimă pe față și aplecându-se căzu cu capul într'un mare buchet de flori, ce-l era pus înainte.

Ușor apoi alunecă și căzu jos.

D. V. G. Morțun care se afla alături se repezi să-l susție; îi rupse gulerul și cravata, pentru a-l da aer; i-se făcu respirație artificială; ... toate însă fără izădar, căci valorosul fruntaș liberal își dăduse obșteasa suflare.

Dela grădină a fost pus într'o trăsură și dus la spital.

Congresul Ligei Culturale.

Raportul comisiei de verificare

Sedința se deschide la orele 10 dimineea.

Comisia de verificare a raportului financiar, aleasă în sedința de ieri după amiază, face darea de seamă a verificării prin care a constat că totul s'a petrecut în mod corect și satisfăcător.

Se aduc laude din *Toma Dobrescu*, casierul Ligei, pentru activitatea și corectitudinea d-sale.

D. Iliescu, delegat al secțiunii din Pitești, ia apoi cuvântul și după ce face

istoricul Ligei dela înființarea ei și până astăzi, se ocupă de reorganizarea de care are nevoie Liga și întreaga mișcare naționalistă.

D-na Smara ia apoi cuvântul.

D-na vorbește despre sentimentul național.

De acest sentiment, atât de scump, ar trebui să fie însuflețit toți românii și cu toții să conlucreze pentru ajungerea scopului ideal.

D. M. S. Băileanu face apoi o aspră critică comitetului Ligei. D-na constată că de cât-va timp încoace comitetele Ligei n'au făcut nimic, nici un pas înainte, n'au dat nici un semn de viață.

D-na arată că nimeni nu se mai poate apropia de Liga și de comitetul ei, pentru că s'a pus stăpânire pe dinsa de o mână de oameni, cari nu vor să facă nimic.

La aceste acuzațiuni răspunde dl Petre Grădișteanu, președintele Ligei, spunând că nici d-sale personal nici comitetul Ligei, nu i-a lipsit bună-voința de a face cât mai mult pentru idealul Ligei, dar le-a fost imposibil căci le-a lipsit mijloacele și concursul românilor. D. Grădișteanu arată că pentru reușita Ligei, nu e suficient numai acțiunea comitetului.

Sedința se ridică la orele 12 și un sfert, anunțându-se cea viitoare pentru orele 3 p. m.

Sedința de după amiază.

Sedința se deschide la orele 3.

Preșidează dl Mândru.

D. Grădișteanu își anunță demisiunea din prezidenția Ligei, din cauza acuzațiilor ce le-a adus dl Băileanu.

D. Sibleanu arată greșala ce se face aducându-se învinuirea comitetului căruia i-a fost imposibil să facă mai mult decât ceea-ce a făcut.

D. Aurel Popovici, analizează toate acuzațiunile d-lui Băileanu și arată nedreptatea lor.

D. Popovici spune că era imposibil de făcut o propagandă în chestia națională în presa străină de oare-ce ziarele străine ar fi refuzat de sigur să publice articole relative la o chestiune care nu e la ordinea zilei. Singura presă, care pare favorabilă și care ar putea fi de folos chestiei naționale, spune dl Popovici e presa germană.

Oratorul arată apoi, ce anume politică trebuie să urmeze Liga pentru ajungerea idealului.

Constată inoportunitatea și inutilitatea meetingurilor în momentul de față. Dacă Liga ar ști că la apelul ei vor răspunde mulți de oameni atunci ar convoca meetinguri naționale, dar li e teamă că nu vor veni decât vre-o câte-va sute și de sigur atunci ne vom face de ris.

În concluzie, dl Popovici spune că e bine să se dea toată încrederea actualului comitet care și-a făcut și își va face datoria.

Atingând și chestiunea recunoșterei Ligei de persoană morală, dl Popovici găsește că nu lipsa acestei calități oprește succesul Ligei.

D. Em. Antonescu vorbește în sensul dlui Popovici, accentuând în special asupra îndolenței și letargiei în care se pare că au căzut românii. D. Antonescu spune că ținta Ligei trebuie să fie culturală, menținerea și răspândirea limbii românești și a caracterului național românesc printre toți românii. Și în contra împiedicării acestui ideal trebuie să lupte Liga. D. Antonescu apră pe dl Grădișteanu de acuzațiunile ce i-s'au adus.

D. Grădișteanu spune că față de acuzațiunile ce i-s'au adus, dar care nu-l jignesc, nu mai are autoritatea necesară pentru a inspira încredere și că recomandă în locul d-sale ca președinte al Ligei pe dl Băileanu.

D. Grădișteanu dă citire unei telegrame trimisă Ligei cu ocazia conferinței de anul trecut și din care reiese atențiunea ce o acordă Soveranul chestiunii naționale.

Se votează în unanimitate o moțiune de încredere comitetului Ligei în frunte cu dl Grădișteanu.

D. Vasilescu, student din Iași, spune că adevăratul inamic al României este evreul. Există un dualism periculos în Ungaria, spune d-na, dualismul Evreu-Maghiar care ne amenință. Evreul e acela care atâră pe Unguri contra Românilor și care are tot interesul de a întreține dușmănia între noi și Unguri.

D. Vasilescu vorbind de manifestațiile antisemite din Iași, spune că din cauza evreilor, românii din Iași au fost nevoiți să serbeze ziua de 10 Mai cu baionetele la spate și că cele în ample se datoresc evreilor cari au fost provocători.

D. Klein arată puțină atenție ce au dat membrii Ligei masei poporului român.

Trebuie să deschidem în masa poporului și să alțim în sângele lui suferințele fraților de dincolo de munți — spune dl Klein.

Mai vorbește d-nii *Tache Polierat* și *Aleura* și apoi dl Grădișteanu, care revine asupra demisiunii, încheie sedința spunând că comitetul Ligei va lupta pentru unirea Românilor.

Congresul se declară apoi închis.

Din Munții Apuseni.

Câmpeni, 6 Iunie a. c.

Deodată cu intrarea în slujbă a vechiului slujbăș al statului, intră și ideea creșterii lui de a prizoni și asupra, numai i-se dă prilej pe Români. Unii are în vedere, ca românului să nu i-a dea nici un drept și dacă-l are în mâinile într'acolo să-l ia. Ideea aceasta, într'atât s'a familiarizat în creșterii slujbașilor de stă — înțeleg aici pe neomâni — încât s'au în stare să facă și chiar să falsifice actele ca să le poată lua moșile și să le visteria statului. Să nu ne prindă de mirare, dacă prin unele locuri pacnicilor popor român se revoltă atât de tare asupra acestor lipitori nesățioase, încât decide a recurge la ciumage și alte lucruri, pentru-ca să-și poată apăra ceea-ce și-au agonisit.

Un asemenea caz s'a întâmplat în comuna *Vidra de sus*, mai zilele trecute, unde poporul văzându-se înșelat din partea pădurarilor, s'a revoltat așa de tare încât dacă aceștia nu eșiau din comună, ca toată gendarmeria ce o aveau, o pășiau tocmai bine.

Înainte de asta cu 15 ani s'a făcut segregarea în *Vidra de sus*, și un pășunat numit „Lespezi” i-s'a dat comunii. Adecă așa le-au spus poporenilor cei cari au făcut segregarea. În fapt însă n'a fost așa. Căci protocolul s'a luat în limba maghiară și reprezentanța comunii a primit un protocol prin care ei se învoiesc să-l dea acel pășunat erariului. Mult mai târziu erariul a oprit pășunatul, intentându-l totodată proces comunii, pe baza declarațiunii date de reprezentanța comunii în protocolul de segregare. De sine înțeles că comuna a pierdut procesul, prin apucăturile neomenoase ale slujbașilor statului.

În săptămâna trecută au eșit la fața locului pădurarii din Câmpeni cu executorul și 4 geandarmi să le ia pășunatul. Poporul văzându-se înșelat a oprit prădarea pășunatului, până nu li-se va rezolva cererea de a da în judecată pe slujbași pentru falsificare de acte. Cu forța brută, îndemnând pe geandarmi să folosească arma, voia pădurarul *Jancsó* să le ia moșia. Atunci un poporan din comună, a cărui casă era pe acel loc, văzând, că l scotea în drum, a exclamat, că pământul acesta nu-l vom da în veți, căci al nostru este, noi l'am moștenit dela strămoși, și pe el vrem a muri și atunci a căzut mort, la pământ, lăsând în urma sa o familie de cinci membri.

Iritația în popor s'a potențat așa de tare încât a început a țâia la ciumage și femeile adunau petri, ear slujbași statului opăriți o tulură la fugă.

Casul de față ne dă o lumină desluș de clară cum suntem noi tratați din partea slujbașilor statului și dacă poporul nostru pacnic cât-o dată se revoltă așa de tare încât recurge la lucruri neiertate, nu e vina lor, ci a celor, cari se nisusec a le lua cu forța ceea ce și le-a agonisit și moștenit.

Ce se va întâmpla mai departe, voi raporta la timpul său, într'un cât pădurarii s'au și grăbit ai arăta pe bieții vidreni ca pe niște oameni revoluționari, cerând tot-o dată miliție pentru cazul de față.

Raportier.

Biruința Românilor la Dobra.

O alegere istorică. — „Domnii nostri“. — La primărie. — Inceperea votării. — Bătăi. — Simțirea națională. — Ungurii și Jidovii din Ilia. — Sfirșitul votării. — Insuflețirea poporului. — Vlad adus în triumf.

Cel din urmă Român ales deputat cu program național a fost generalul Traian Doda. Sunt 15 ani de când inimosul grănițer delat Caransebeș îl aleseseră.

D'atunci nu s'a mai ales Român program național în Dieta țării.

Fapt istoric au săvârșit deci la 6 Iunie n. alegătorii români din cercul Dobret, tot grănițer și ei, cari cu o nemat-pomenită insuflețire și împotriva unor pedeci și ticăloșiți nemat-uzite, au ales deputat pe naționalistul Dr. Aurel Vlad, nepotul marelui român George Barițiu.

E de mare însemnătate această alegere nu numai pentru că Românii au dat dovezi că s'au deșteptat, că în inimă lor bate cu putere dragostea pentru neam și nu mai vor să fie uneltile oamenilor stăpânirii ungurești, dar mai presus de toate s'a dat dovadă, că Românii, chiar cei din Ardeal, nu mai vor să aleagă în Dietă străini, ci fii din simul lor, bărbat care le cunoaște durerile, apărător la care să alege în zile de necaz.

Eată cum s'a dat această luptă mare și înverșunată.

„Domnii nostri“

Așa numeau țeranii pe tinerii bărbați cari au cutreerat satele, să lumineze poporul, să-l lămurească legea nouă (despre judecarea Curiei în afaceri electorale) care cheazășuește „slobozenia“ ca ori-cine să aleagă pe cine-i place, ear nu să facă după porunca notarului ori a fibiraelor și solgăbiraelor. Au mers la sate nu numai Dr. Vlad și Dr. Farkas, dar și mulți amici de-al sei, așa că din 76 sate, câte se țin de cercul Dobret, abia a rămas unul-două în care să nu se fi desfășurat steagul românesc, să nu se poarte cuvântul și poporului să nu i-se spună care-i sunt drepturile în schimbul datorințelor, a dărilor mari ce plătește și a slujbei grele ce face în ostire.

În Dobra proprietarii Aron Munteanu, Niculiță Herbay Bublea, Cristea și mai presus de toate protopopul Iosif Morariu, eată cine a luminat poporul, după-cum umblat-a din casă în casă însuși candidatul Dr. Vlad, însoțit de redactorul nostru Russu Șirianu și Dr. Alexandru Vaida de Voievod pe sate Russu Șirianu, contabilul Yraciu (dela „Grănițerul“), inventatorul Roșu și Neamtu, Vasilie Osvadă, N. Macrea, (din Hunedoara); Ioan Moța, Florea și Vuc (din Orăștie); apoi tinerii coriști din Dobra, Iuliu Orbonaș, din Ilia; preotii Șuiaga, (din Lăpușnic și Tei); Hadan, (din Rădulești); Longin Popa (din Tătărești); învățătorul Păcurariu, T. Popovici, (din Visca); eată cine au umblat ca niște apostoli printre popor.

Satele în mișcare.

Așa se poate numai înțelege, că deja Vineri saara, din toate satele, nu numai alegătorii, dar sute de nealegători au pornit la drum, spre Dobra. Și era o vreme încât — cum zice Românul — nici cănele să nu-l scoți din casă. Ploua de două zile ș'un vânt aspru sufla. Dar Românii oțeliți în suferințe amare habar n'aveau de vremea rea, ci pe jos, peste dealuri și părae, prin apă și tină, veneau cântând... Se îmbărbătau cu atât mai ales, cu cât fle-care ceată mai mare avea în frunte pe câte unul dintre „domnii nostri“...

Ca să ne putem da bine seamă de insuflețirea ce a stăpânit sufletele, vom povesti următoarele:

Țeranii de pe valea Zamului, dela Zam, Pogănești, Micănești, Cerbia, Brașeu, Almaș-Seliște, Almășel și Tămășești veneau spre Dobra sub conducerea lui Dr. Victor Bontescu. Ajungând noaptea la vadul Mureșului, între Burjuc și Tisa, podarii din porunca notarășului, de bună seamă, n'au vrut să-i treacă, ori-cât li-ar plăti. Au înconjurat atunci pe podul căii ferate și au venit peste holde, noaptea așa că numai la orele 3 au sosit în Dobra.

Țeranii din notariatul Burjucului (comunele Tătărești, Petrești, Godinești, Glodgilești și Brădețel) au fost ținuți de gendarmi la vadul Mureșului până dimineața, într'o ploaie grozavă, dar cu toate acestea unul singur nu s'a întors acasă, ci au venit pe jos la Dobra, căci căruțele și căte au fost, nu au avut trecere cu podul, zicând gendarmii că Mureșul fiind mare, se poate întâmpla o nenorocire pe podul plutitor... Oare cine-i așa de prost să creadă, că gendarmilor li-a fost teamă că li-se va întâmpla vre-un rău — Românilor, — ci ținta lor era să facă ori-și-ce, numai pentru-ca doar-doar Românii se vor întoarce acasă.

Impraștiatu-s'au apoi de notari și gendarmi tot felul de știri îngrozitoare: că o să fie arestați cei cari n'au „țidule“ (ear țidule n'avea nimeni!), că o să curgă sânge, deoarece sunt în Dobra un regiment de soldați și sute de gendarmi... Dar poporul luminat și sfătuit de fruntașii cărturarii nu s'a înfricat, ci a mers înainte.

La cele trei intrări în Dobra alte blăstămății: cordon de gendarmi și soldați, peste care nu avea voie să treacă nimeni fără „țidula“. Redactorul nostru Russu Șirianu a protestat în contra acestei ne mai pomenite mișelii, așa că în cele din urmă totuși țeranii au fost lăsați să intre în comună.

La orele 6 curtea dlui Aron Munteanu și alte două sunt pline de Români. Russu Șirianu îi îmbărbătează, ținându-le vorbire taturora. Vine apoi candidatul Dr. Vlad și le vorbește și el. Amândoi oratorii arată ce drepturi au înscris în lege și cum nimeni nu-i poate sili să voteze decât pe cel care le e drag, în care au încredere. Și le spun să nu aștepte nici banii nici bătură, căci legea oprește asta și dacă numai unul singur om s'ar da și asta s'ar putea dovedi, alegerea s'ar nimici.

Poporul strigă insuflețit:

— „Nimic nu ne trebuie, numai dreptate!... Să alegem Român!“

La primărie.

Intr'aste în cancelaria primăriei de pe piață presidentul Simon Gábor, jude în pensie, alcătuește biroul de alegere: Vicepresident rămâne Halász Akos, notar public în Ilia (un Ovreiu care odinioară a purtat numele de Fischer Dolfi, face pe Ungurul năzdrăvan).

Se dau patru liste, subscrise de câte 10 alegători, ești candidază pe:

- Dr. Aurel Vlad, din Orăștie,
- Dr. Aurel Muntean, din Orăștie,
- Dr. Farkas Béla, din Deva și Lázár Elemér, din Dobra.

Bărbați de încredere ai lui Dr. A. Vlad sunt:

Dr. Augustin Străitaru, avocat în Hășeg și Niculiță Herbay Bublea, proprietar în Dobra.

O alegere mai nimerită nici nu se putea. Dr. Străitaru, un voinic de Român, cunoaște legile, are multe ca briciaș și glas ca trâmbița, ear neica Niculiță Herbay cunoaște pe toți alegătorii. Le vorbește cu ochii.

Bilete pentru a putea umbla prin cordon și s'aducă pe alegătorii au primit protopopul I. Morariu, proprietarul Aron Munteanu (zdevărat munte de Român!), Sever Bocu, Toma Roșu și Florea. A fost însă ceartă mare până să le dea. Îndeosebi protopopului n'au vrut să-i dea. Jidovul Halász (Fischer) făcea pe grozavul.

Înainte primăriei era tras un cordon de gendarmi și miliție, cu baioneta pusă și fiecare cu 40 cartușe ascuțite. Comanda o avea un major. Jumătate din pieață era astfel goală, ear pe cealaltă jumătate d'asemeni puțină lume, căci intrările în pieață erau închise și numai alegătorii puteau veni, când le sosea rândul să voteze, după notariat. Înăuntrul cordonului erau însă o mulțime de Unguri, slujbași puși acolo să prindă și să înfrice pe alegătorii români.

Inceperea votării.

La orele 9 presidentul Simon iese în ușa primăriei și vestește că începe alegerea. Votează după cum a hotărât sorții: întâiu oamenii lui Dr. Farkas, după aceea ai lui Dr. Vlad și apoi ai lui Dr. Muntean; Lázár Elemér și-a retras candidatura.

Votarea se începe cu dobrenii.

S'au dat, în deplină liniște, 10 voturi pentru Dr. Farkas. Vicepresidentul Halász și biatul solgăbirău Jancsó strigau într'una după alegători, dar nu mai vine altul.

E rândul partidei Vlad să voteze. Sosesec toți doi câte doi, în frunte cu protopopul și votează pentru Vlad.

La orele 10 voturile stau astfel:

- Dr. Aurel Vlad . . . 70 voturi
- Dr. Farkas . . . 10
- Dr. Munteanu . . . 1

Alegătorul Igna Tomuța a venit bolnav să voteze „pentru nație“... Era un bătrân așa de slab, că îl ducea în brațe un alt alegător.

După-ce astfel au votat Dobrenii, și mai aveam încă în rezervă alți vre-o 10, nu mai era îndoială: aveam să învingem. O insuflețire îi cuprinsese pe toți. Ear „corteșii“ unguri alergau în ruptul capului. Vedeau că le fuge pământul de sub picioare. Voturile lui Dr. Vlad creșteau într'una, așa că pe la amezii ajunsese la 162 ear Farkas nu atinsese suta. Noroc că i-au sosit cei din Ilia la rând, unde Români sunt numai 10 față de peste 90 Unguri.

La amezii voturile stau așa:

- Dr. Vlad . . . 162 voturi
- Dr. Farkas . . . 157

Ungurii prinseseră curagiu și căutau ca d'aci încolo pe Români să-i împedice a veni la vot și să-i înfrice.

Notarii Români Savin Ilieș, Ion Muntean și Dragomir s'au plâns că partidul lui Vlad siluește pe alegători și i-au răpit pe primari.

Solgăbirăul Jancsó, care tot călare a fost, a venit atunci în fața partidei lui Vlad, și dimpreună cu notarii săi căuta să scoată dintre noi pe primari și să-i ducă a vota pentru Farkas. Dar nu s'a lăsat înfricat nici unul, ci au rămas locului și s'au dus, când li-a venit rândul, să voteze pentru Dr. Vlad.

Scandale.

Pe la amezii, terorismul în Dobra era la culme. Înaintea localului alegerii se așezase o ceată întreagă de Unguri, vre-o 70-80 la număr, deși peste cordonul tras de miliție și geandarmi numai cei cu bilet puteau trece. De aceștia cu bilet de liber parcurs din partea noastră erau cinci înși cari comunicau cu primăria, ducând alegătorii. N'a durat însă mult așa, căci ceata de agnți provocatori se acăța mereu de oamenii nostri cătând cu dinadinsul gălceavă. S'a și iscat apoi o încăierare. Un schimb de vorbe aspre a avut loc între dl S. Bocu și ceata ungarilor cari au sărit apoi asupra lui. S'a apărut cât a putut și a și împărțit cu pumnul ce a putut; bate la ochi că toate acestea s'au petrecut în fața geandarmilor, cari și după ce au intervenit pe dl Bocu voiau să-l dețină. Păcătoșii nu s'au oprit aci, dar după ce le scăpase dl Bocu, au năvălit asupra dlui I. Florea care încă avea pas-partout.

De peste cordon a privit scena aceasta protopopul Morariu și trecuse cordonul ca să intervină. Bestiile au cutezat apoi a ataca și pe dl protopop Morariu, pe cari, l'ar fi bătut dacă nu săreau oficerii armatei împărătești să-l scape.

Norocul a fost că poporul era departe de teatrul acestor încăierări, căci altfel se puteau naște mari bătăi. Urmarea a fost că din partea noastră nimeni n'a mai avut voie de trecere peste cordon și noi perduserăm cu desăvârșire legătura cu localul de alegere. Alegătorii mergeau singuri și până ce ajungeau la urnă trebuiau să se spovedească la 60-70 de inși și de multe ori numai așa puteau ajunge la urnă, dacă afară spuneau că votează cu Farkas.

Ungurii și Jidovii din Ilia.

Până cam pe la orele 11 totul s'a petrecut în rindulală. Oamenii lui Vlad petreceau veseli toți la un loc, având și banda (din Orăștie) între ei.

Nainte de orele 11 au sosit însă Ungurii și Jidovii din Ilia, în vre-o 20 căruțe, se arate că-s mulți. Unii dintre ei prinseseră curagiu din oală, cum zice Românul: erau turlaci din pricina băturii. Răcneau cât îi lăsau plămâni. Locul lor de adunare era în strada unde erau și Români, și numai la o depărtare de 7-8 pași de noi. Ei strigau „éljen Farkas“, Românii răspundeau: „Traiască Vlad“... Asta i-a înverșunat și au început să se obrăznicească, să strige tot felul de cuvinte murdare asupra noastră. Mai viteaz s'a arătat negustorul Nagy Béla, un țifindar cât o gălușcă, șeful de stație din Ilia și încă vre-o 2-3 sfârțari, cari nici nu aveau toți drept de vot. Nagy strigase: „Szuronyt az Oláhok“ (suliță Valahului!) ear alții injurau mai rău de cât „kocsișii“.

Redactorul Russu Șirianu li-a și spus că țeranii români, cari stau acolo în opinii și unii desculți, sunt cu creștere mult mai bună, deoarece-ce ei nu injură pe nimeni, decât nădrăgarit unguri.

D'aci s'a născut apoi o dispută mare. Ungurii și Jidovii s'au pus pe sudalmi și unul întreba într'una: „Cine ești D-Ta“. Redactorul nostru i-a răspuns: „O să-ți spun mâine, când dându-ți o coroană mai mult pentru-că m'ai purtat cu trăsura, o să-mi zici: Sêrut mâna, Maria-Ta“...

Guralivul acela de Ungur era adică un chirigiu. Românii au ris cu hohot ear ceata jidovească s'a rușinat. Sărit-au apoi ca sălbaticii asupra

lui Dr. Victor Bontescu și urlau ca geandarmii să-l vire în temniță, pentru-că ar fi voit să le fure un alege-tor. S'au dus să-l părăsască și la pre-sident, dar zadarnic: Victor al nostru era nu numai „pogan de gură“, cum zicea nația, dar și om cunosător de legi, care nu se lasă învins de nici o nelegiure.

Vrednic de însemnat este purta-reea cărciumarului Blanck din Sârbi, care-a venit și el cu satul întreg să mărească ceata lui Vlad. Ungurii și Jidovii îl ocărau, dar el le răspundea: „Țiu cu poporul, căci în mijlocul lui trăiesc și să vă fie rușine, nemerni-cilor, că îl batjocorîți, când și voi de pe spinarea lui trăiți“...

Cel care făcea gură mai mare, era șeful de stație din Ilia. Năcăjit că presidentul Simon n'a arestat pe Dr. Bontescu, se lauda în gura mare că va da telegramă ministrului.

„Meheț“, — strigă atunci în bat-jocură cărciumarului Blanck din mijlocul Românilor și un hohot de ris prăpădi pe șeful de stație.

Intre lărmuitorii mai era și preo-tul catolic Mogáth Lajos, o mutră slo-văcească.

Russu Șirianu le spunea însă Ro-mânilor: „Fiți pe pace, fraților, lă-sați-l să facă gură, că atâta știu și atâta pot. Peste o oră — două, când se vor fi convins că zadarnic își rup p'ăiei papucii, camfor o să se facă toți!“...

Așa s'a și întâmplat.

Pela 2 ore era adică sigur că Vlad va fi ales. În tabăra șgomotoasă ungurească nu mai erau votanți, ear Români erau o grămadă încă. Musica țiganească din curtea birtului unde fuseseră Ungurii, nu mai avea cui să cânte. Gălăgioșii de mai înainte într'a-devăr se făcuseră — camfor!

Sfârșitul votării.

La orele 4 și 6 minute presiul hotă-rește că peste un ceas încheie votarea. Voturile stăteau atunci astfel:

Dr. Vlad 232 voturi
Dr. Farkas 192 "

Înainte cordonul militar mai erau însă mulți vladisti, până-ce Farkas abea mai avea 14 votanți, slujbașii dela direcțoriile din Ilia.

Insemnăm, că țeranul fruntaș George Lupșa Babuța din Mihăești a venit bolnav la votare, nu puté sta pe picioare, ci feciorii l-au ridicat de subsuort și a stat în trăsura ziua întreagă, dar nu s'a lăsat învins de oboseală, măcar că are vre-o 80 ani. Cinstii să-i fie numele în veci!

Poesii populare.

(Din fața Petri).

Frunză verde lemn uscat
Asară m'am desculțat
Și m'am dat un cias pe pat
Și m'am sculat spăimântat
Vai nevestă ce-am visat?
Că boii s'au deslegat,
Bodor cu Moian se bat.
Scoală-te, nevestă, în grabă
Că-mi păpușii și-i adă
Ca să mă duc mai de grabă
Să vedem că ce-am visat
Visu-i rău, ori vis curat?
Frunză verde lemn părliț
Din casă dac-am ieșit
La boi nici nu m'am gândit
Fără la mândruța mea
Să mă duc să văd de ea.
La mândra dac'am sosit,
I-am spus și i-am povestit:
Ascultă mândruța mea,
Ce făcut cu nevesta,
Ca să-mi creadă minciuna,
Ii spusel că am visat
Că boii s'au deslegat
Și prin poiană se bat
Am sis că mă duc la boi,
Eu venii mândră la voi.

La orele 5 și 6 minute presidentul ve-
stește că s'au dat pentru

Dr. Vlad 256 voturi
Dr. Farkas 204 "

și astfel îl declară ales după lege deputat
al Dobrei de Dr. AUREL VLAD.

Insufletirea poporului.

Nu se poate descrie însufletirea cu care
a primit poporul această știre. Piața mare
din Dobra părea o mare de Români, toți cu
ramuri verzi de stejar la pălărie și cu crengi
verzi în mâni. Se cutremura vîzduhul de
strigătele însufletite, pălăriile fălăiau în aer
și crengile verzi se mișcau ca răscolite de
furtună: furtuna bucuriei românești, căci
de zeci de ani n'a mai fost o așa sărbătoare
națională.

În piață au fost lăsați să vină și ne-
alegătorii. Ei au venit avînd în frunte mu-
sica. Au stat în ploaie și nemăncașt de azi
dimineața. Acum ploaia încetase și se lu-
mina până și cerul de biruința românească.

Vlad adus în triumf.

Mulțimea de popor se duce la locuința
dlii protopop Iosif Morariu, unde era găzduit
Dr. Aurel Vlad.

Nou alesul este adus pe umeri în mij-
locul unei însufletiri ne mai pomenite. Mulți
plîngeau de bucurie. Vlad intră în cancela-
ria unde s'a votat, pentru a primi man-
datul. Trece însă o oră până ce acesta să
fie scris.

În toată această vreme, poporul se ve-
selește. Musica lui Gogi din Orăștie cântă
într'una, poporul joacă, de braț cu „domni
noștri“ și aclamările se reînoesc de par'că
ar fi un visor. Înșiși oficerii și Ungurii
rămân uimiți de cele-ce ved și nu pot în de-
stul să laude inima caldă a Românilor și
simțul de ordine ce se vede în toate.

Mândria și bărbăția a crescut în toți.
Când apare în pragul ușii Dr. Străitaru
poporul îl aclamă cu putere. Știu toți, Russu
Șirianu li-a spus-o într'o vorbire, că acest
voinic de Români nu a lăsat să se facă vre-o
„măsculanție“ domnească, ci știind toate pa-
ragrafele din cartea groasă de legi, a apărut
ca un viteaz drepturile fiecărui alegător ro-
mân. Poporul i-a și zis: „Anger pă-
zitor“.

Iese apoi, la orele 6 din cancelarie și
Dr. Aurel Vlad. Viforul de însufletire is-
bucnește din mii de piepturi românești. . . .
Vlad fine în mînd mandatul și apoi rostogole-
o vorbire scurtă, dar însufletitoare, mulțu-
mind alegătorilor pentru încrederea ce au
pus-o într'insul și făgăduind sărbătorește
că atât în Dietă, cât și în afară de Dietă,
se va purta așa, așa să se arate vrednic de
încrederea și dragostea ce i-a dovedit po-
porul.

Este luat apoi ear pe umeri și dus
astfel, d'alungul comunei, până la pavilionul
bravului lupiator Aurel Oprean, unde era
planul să se dea un mare banchet. Era însă
atâta lume de Români, încât nu se găsea loc
nici în cele două pavilioane, nici în grădina
întreagă, ear până, carne și beutură îndestu-
litoare pentru toți nu s'ar fi găsit în comuna
întreagă.

Foaie verde rujmalin,
Am drăguță ca un crin,
Și eu cu ea sunt vecin.
Mândra e cu păr galbior,
De dorul ei stau să mor,
Foaie verde de colie,
Mândruțică Părăstie,
Vino și-mi dă gură mie,
Ba eu gură nu ți-ot da,
Că mă vede măicuța,
Fără vino mâne seară,
Că-mi fac patu la cămară,
Și vină pe la dumbravă
Dujmanit să nu te vadă,
Că dujmanit-s plini de dract,
Și ne ved că suntem dragi,
Dar fie și de nevoi,
De seară vină la noi!

Preocup Cotora,
proprietar.

Plăcere pentru plăcere.

Un preot, avea obiceiul să iee dela
cei-ce se spovăduiau, câte o groșiță de fle-
care păcat.

Odată se duce la el un cloroi, să se
mărturisescă:

— Eii fiule, omu-i om și păcatele-s

Poporul nici n'a așteptat mîncare ori
beutură, ci toți ziceau:

„Suntem mîngăiați că am învins și
sufletul nostru hrănit este cu vorba dulce a
domnilor noștri“.

„Trăiască Vlad“ răsuna în comuna în-
treagă, până seara târziu când dela pavilion,
au plecat cu toții, în liniște, spre vetrele lor.

Simțirea națională.

Oât s'a deșteptat cu acest prilej simțul
național în Români, se poate judeca și din
următorul fapt. Niște domni unguri își dă-
deau multă osteneală să-l facă pe Petru
Buda Popa din Ilia să țină cu Dr. Farkas.

Eată ce li-a răspuns însă acesta:

„Am avut un miel, pe care l'am
crescut între cal, bot și măgari. Trece
însă într'o zi pe lângă noi oile. Și ce
să vezi: mielul s'a repezit și el și s'a
amestecat în turmă. Simțise că acolo-s
cet d'o fire cu dînsul“...

Așa și Români din cercul Dobrei:
au fost obicinuiți până acum să aleagă Ungur,
să meargă cu partidele ungurești. Acum
însă, că și-a desfășurat acolo steagul par-
tidul național, turma cea mândră românească,
toți au alergat să mărească această turmă.

Eată dintre bravii Dobreni cine au votat
cu Vlad:

Iosif Morar, Aron Muntean, Nicolai
Bogdan, Ioan Solomon Criste, Mihai Olar,
Ioan Tănase Oprean, Ioan Simase, Iosof
Lupșa, Petru Hanț, Avram Bele, Mihail
Nistor, Ioan Roșu, Todor Oprean, Iosif a
Iuți Criste, Iosif Rațiu I. Maxim, Igna To-
mușă, Alex. Nandra, Luca Lunčan, Solo-
mon Criste, Petru Oancea, Iosif Lădar I. Iite,
Iosif Nandria, Ioan Criste lui Albani,
Adam Clodovan, Nicolae Oancea, Nic. Herbay
I. Lazar, Iosif Neamț, Ivanti Bugar, Toma
G. ozuța, Mitru Maer, Toma Neamț, George
Lăcătuș, Vichentie Lesnican, Ioan Criste,
Ioanchiu Popa, Ioan Ales. Herbay, Nicolae
Carmaram, Ioan Herbay, Ioan Nistor, Ioan
Ancea, Vasilie Nagy, Petru Criste, Alexandru
Muntean, Nicolae Iuga, Ioan Bele, Mihail
Olar, Ioan Roșu, Bened. Olcea, Nicolae Țig,
Nicolae Bele, Ioan Lunc de sub Coasta

Roșu, Toma Roșu, Ioan Dubar, Iosif Părău
Herbay, Iosif Lazar, Alexandru Criste,
George Nistor, Petru Olar, Sebastian Car-
maran, Toma Nemes, Ludovic Criste, Todor
Muntean, Iosif Criste, Ilie Cindea, Nic.
V. Herbay, Iosif Herbay.

Cu Dr. Farkas au votat numai Lu-
dovic Grozuța, Iacob German, Adam Nistor,
Herbay George și Iosif, ear cu Dr. Mun-
teanu a votat singur croitorul Ioan Mun-
teanu (care trăiește lucrînd preoților ro-
mâni... Să-l aibă în pază sfinții părinți și
să nu uite pe cine hrănesc!).

pe oameni. Spune tot ce ai pe suflet, că
Dumnezeu iartă greșelile pocăitului:

— Ai furat vr'odată?
— Nu.
— Poate ai clevetit?
— Nici.
— Așa prin mueri, n'ai umblat?
— Nu.
— Cum, n'ai greșit nimic, n'ai făcut
nimic?
— Nimic, părinte.
— Adă-ți aminte bine, nu se poate
om să nu schiopăteze odată în viață. Poate
te-ai gândit măcar să faci un păcat?
— Nici n'am visat.
— Cum asta? Știi ce bre... zi
o'ai furat doi cai.
— Da un' se pomenește!
— Nu zic c'ai furat, — feriască
Dumnezeu de așa gând, — da tu spune
așa... fă-mi și tu o plăcere.
— Eii bine părinte, am furat..
— Cum se poate? Măi... Da D-nezeu
e mare: m'oiu ruga lui și te va ierta. —
Dă-mi groșița.
— Că nu-l am la mine — da ți l'oiu
aduce, mai așteaptă-mă.
Cela, amărît de poznaș, se duce și
curmă dintr'un capăt de rețevă o rotică,
tocmai cât o groșiță de mare; o învălește

S'au purtat rău.

S'au purtat rău G. Sîndean, birău,
Ioan Caba bogatu, M. Caba Ogărnă, Todor
Seleşan, M. Șindea, Zenovie Popovici din
Roșcani, cari în loc să meargă după bravul
lor părinte I. Sârbu și cu frații lor Al.
Neamț și Ambrus Neamț, s'au luat după
notarul slugă la dârloagă I. Munteanu, care
nu s'a rușinat de altfel să facă cele mai
îndrăznețe presiuni, numai să intre în voia
domnilor unguri.

Tot așa s'a purtat și notarul din La-
pusnic, Savin Ilieș, care deși e Român și
trăiește din sudoarea poporului, în chipul
cel mai îndrăzneț căuta să înfrice oamenii.
A pățit-o însă: noaptea, după alegere, a
fost bătut crunt în propria-i curte; i-s'a
spart capu atât lui cât și nevastăle sale.
D'asemeni a fost bătut un brutar (pec) din
Ilia, care nu se știuse a sări și el asupra
protopopului Iosif Morar din Dobra.

Cu Farkas a votat un singur preot:
Berarin din Bejan. Nici n'a îndrăznit să
se arate însă printre popor.

Veselia de seară.

Protopopul Iosif, Morariu, cu întregă
doamnă, toți cărturarii din Dobra și cei de
prin prejur, cu soțiile și ficele lor, seara
s'au adunat la pavilionul lui Oprean și s'au
veselit până târziu.

Dr. V. Bontescu a ținut aici un ad-
mirabil toast în onoarea nou alesului deputat.

Dr. Vlad a răspuns tot așa de însufletit.

Astfel s'a terminat această zi de în-
semnătate istorică, astfel s'a încheiat tupta
dusă pentru cinstea numelui românesc.
Datu-s'a astfel dovadă strălucită că Ro-
mâni își cunosc drepturile cetă-
țenești, că sunt hotărîți să se fo-
losească de ele și că nu-i putere, nici
bani ori momeli pentru cari ei să se le-
pede de sângele și neamul lor.

Trăiască alegătorii aceștia viteji!

Trăiască Dr. Aurel Vlad!

Trăiască partidul național românesc!

IOAN BRĂTIANU.

(Urmare).

La Paris.

La Paris, Ioan Brătianu urmă la în-
ceput studiile pregătitoare spre a intra în
școala de stat major, unde și intră în
urmă.

La 19 Februarie 1843, sub Bibescu-
Vodă, el este șters din controalele armatei,
dar este reprimi în artilerie la 19 Iulie
1845 și autorizat să plece în Franța ca
să-și completeze studiile.

intr'o petecuță și la o răscrucă, întîlnind
pe popă, i-o pune în mîna.

— Ț'am adus părinte groșița.

— Bine, bine fiule...

Și făr' să se mai uite, îi dă drumul
în buzunar.

Mal încolo, scoate iute petecuța cu
groșița.

Să turbe, nu alta. Dă repede înapoi:

— Păi bine, tu fără de lege, cum
ții bații joc de darul meu? Groșița îi aceasta?

— Știi ce părinte: fă-mi și mie o
plăcere, zi că-i groșița.

H A Z.

Păpucarul: Dle! Ghetele acestea nu
se mai pot repara. Nu se rețează...

Medicul: Atunci le duc acasă...

Păpucarul: Cu toate acestea ai să-mi
plătești 80 bani!

Medicul: De ce?

Păpucarul: Hm! D-te mi-ai luat ieri
5 coroane pentru cu mi-ai spus că nu am
nici un morb.

Intors în țară din cauza morții tatălui său, Ion Brătianu pleacă din nou la Paris după aceasta.

Aci, el urmează cursurile lui Michelet, Quinet, Mickiewicz, Henri Martin, etc. La școala acestor iluștri profesori capătă el dragostea pentru studiul istoriei; se desvoltă într-insul și mai puternic sentimentul de naționalitate și de libertate.

Aci, la Paris, el ia parte la fundarea unei societăți și bibliotecă românești; aci împreună cu Rosetti, Golesci, Bălcesci și fratele său Dumitru, este printre cei d'întâiu, ori de câte ori este vorba de o inițiativă de luat, de un sacrificiu de făcut; el propune ca fie-care român din Paris să contribuie cu o parte din venitul lui pentru cauza națională și se înscrie printre cei d'întâiu.

În contact cu republicanii francezi, Ion Brătianu ia parte la revoluția din Februarie 1848. Apoi, văzând atmosfera favorabilă ce domnia în Europa pentru desrobirea naționalităților, se întoarce în țară împreună cu ceilalți tineri, organizează mișcarea națională din Iunie 1848 și dă impulsione până și celor mai timizi.

In exil.

Scăpat, împreună cu ceilalți, prin devotamentul și istețimea d-nei Maria C. A. Rosetti, Ion Brătianu se duce din nou la Paris, unde, împreună cu ceilalți exilați, reîncepe apostolatul care trebuia să ducă la izbândă cauza națională a Românilor.

La Paris, se înființează un comitet român, care, prin graiu și prin scris, face cunoscută, apără și susține cauza poporului român.

La sfârșitul anului 1848 și la începutul anului 1849, Ion Brătianu este în Transilvania, unde caută să ajungă la o înțelegere între Români și Unguri.

La Paris, el este mai cu seamă în comunitate de idei cu C. A. Rosetti, cu N. Bălcescu și cu frații lui Dumitru și Gheorghe.

La 1851 și 1852, el este unul din principalii colaboratori ai „Republicei române”.

La 16 Iunie 1853, fiind implicat în complotul de la Opera Comică în contra Imperatorului Napoleon, el este arestat, dar nu se găsește nici o relație între dînsul și conspiratorii, după propria mărturisire a procurorului general.

Apărat de Jules Favre, el este achitat, la 12 Noembrie 1853, de Curtea cu jurați; este însă apoi condamnat, de tribunalul ordinar, la trei ani închisoare, pentru faptul că se găsisse la dînsul, într'un giământan închis, lăsat de un prieten, o presă de imprimat.

De și închis, Ion Brătianu este autorizat să lucreze în bibliotecile Statului; el prezintă memoriul guvernului francez pentru ca Românii să fie admiși a lua parte la războiul Crimeei și este chiar primit în audiență de Principele Napoleon, pe care îl interesează cauza română.

Tot fiind închis, el publică diferite articole în ziare și scrie, în 1855, o broșură: „Mémoire sur l'Empire d'Autriche et la Question d'Orient”, în care caută să arate rolul Franței în Orient și necesitatea ca guvernul ei să ia pe Români ca punct de bază: el cere evacuarea principatelor de armate străine, unirea lor și organizarea unei armate.

La 1857, publică „Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis le Traité de Paris”, memoriu destinat să indice Românilor calea de urmat și Conferinței de la Paris ce are de făcut.

În tot acest timp, rolul lui Ion Brătianu este de a formula dorințele, nevoile și aspirațiile țării. El, care studiasse istoria țării și a statelor europene; care se ocupase cu sociologia, cu economia politică și cu finanțele, el era cel mai în mă-

sură să documenteze. De aceea și acțiunea lui este preponderantă în demersurile ce emigranții le făceau pe lângă Congresul și Conferința de la Paris. El este acela care redactează mai cu seamă diferitele memorande în chestia națională; el, prin graiu, prin scris, prin relațiunile ce-și făcuse la Paris, convinge și interesează; el se adresează la toți pe cari îi crede în stare să ne ajute.

Revoluționar la 1848, republican împreună cu tovarășii lui de luptă mai tineri, Ion Brătianu n'a înțeles nici odată să ducă o luptă de castă, o luptă de la clasă la clasă; dimpotrivă, el voește și luptă să solidarizeze întreagă națiunea română în fața pericolului celui mare, al Rusiei. De aceea, la 11 Iunie 1848, revoluționarii făcuseră apel la Bibescu-Vodă ca să se pună în capul lor și, numai după abdicarea acestuia, formară guvernul provisoriu.

Această primă a lor încercare, îi întărește în convingerea că cu Domniile pămintenii nu vor putea aduce nici odată liniște în țară.

Sub influența marilor apărători ai naționalităților, ca Michelet, Edgar Quinet și ceilalți, emigrații români îmbrățișează drapelul republican și fac să apară „Republica Română”; dar, îndată ce ved că cauza țării putea fi întârziată, dacă ei ar pune înainte ideile lor personale, ei sunt cei d'întâiu să propună — nu republica — ci un Domn străin.

Este foarte interesantă, din acest punct de vedere, însăși intrunirea pe care au avut-o maiestrii lor.

La 1856, Quinet scrie lui Paul Bataillard — care cel d'întâiu fusese convins de necesitatea Domnului străin — că se miră de schimbarea aceasta, de părăsirea marilor principii republicane.

El îi explică însă situațiunea particulară a țării noastre, care făcea cu neputință un guvern stabil cu Republica.

(Va urma)

Sfințirea bisericeii din Monoștur.

În ziua primă de Rușali a săvârșit P. S. Sa D-l episcop Ioan I. Papp sfințirea bisericeii din Monoștur, protopopiatul Belințului.

Sâmbătă la amiază a plecat P. S. Sa cu trenul din Arad, însoțit de suita sa.

La Vinga, în fruntea clerului și poporului a binevenat pe înaltul Prelat, părintele Domșa, preot în Secean și asesor consistorial. Primirea a fost imponentă. O mulțime de popor venise să întâmpine pe P. S. Sa, ear o fetiță de școală i-a oferit un buchet. Din partea administrației civile a binevenat pe P. S. Sa pretorele cercului.

La Timișoara P. S. Sa a fost așteptat de întreagă inteligența din loc și a fost binevenat de protopopul Dr. Tr. Puticel. Întreținerea cordială a durat o jumătate de oră. Însoțit de urale, P. S. Sa se urcă cu suita sa în trenul ce pleacă spre Lugos.

În Remetea binevantează, în fruntea poporului, pe P. S. Sa preotul Ionescu, din Timișoara, întonează frumoase cântece corale.

La Recaș întâmpină pe Archiereu în numele clerului și poporului preotul Terebenț din Izvin, care venise cu corul din Izvin. La Topolovăț, se prezintă în fruntea poporului protopopul tractului Belinț, Gherasim Sirbu.

Din stațiune în stațiune, drumul e o adevărată sărbătoare: cordon de copii de școală, flori, popor, și preoți, treascuri și urale.

În Belinț primirea e imponentă. Preoțimea și învățătoria e în fruntea unui popor imens, ear vestitul cor din Chisetău, venit cu steagul, primește cu cântări pe ilustrul oaspe.

În Lugoj Inteligența română se prezintă, în frunte cu protopopul Dr. George Popovici. Balinț, Coșteiu, Igazfalva, Szapárfalva, Betienhăza, — e un drum sărbătorec.

La Jupan se prezintă în fruntea poporului deputații sinodali ai cercului V. Tomici, și Dr. A. Marta. V. Tomici în calde cuvinte binevantează pe episcop.

Un banderiu pornește în fruntea convoiului ce pleacă spre Leucusești. Trecând pe sub un superb arc de triumf, P. S. Sa e întâmpinat și binevenat de vrednicul preot Constantin Rosa. Bubuie treascurile, ear Archiereul cu suita sa pornește la biserică, unde se fac rugăciunile.

P. S. Sa e găzduit peste noapte la părintele C. Rosa.

A doua zi dimineața cu mare pompă este condus P. S. Sa la Monoștur, unde săvârșește sfințirea bisericeii.

P. S. Sa e asistat la serviciul divin de directorul seminarial, ieromonahul R. Ciorgariu, protopopul Aradului V. Beles, protopopul Gherasim Sârbu, protodiaconul Dr. I. Suciuc, preoții Mihaiu Jurma, Aurel Jucu, George Iancovici, și Ioan Stefanovici. În decursul serviciului divin a fost hirotonit întru Diacon Teodor Popovici.

P. S. Sa a ținut o frumoasă și pătrunzătoare cuvântare, care a făcut o adâncă impresie asupra mulțimii poporului prezent lăudând pe cei ce jertfesc, pentru casa Domnului, și îndeosebi relevând pe credinciosul Petre Varadin, care din avutul său a făcut ceasornicul din turnul bisericeii. Cântecele corale le a executat excelentul cor al părintelui Șepețean din Chisetău.

După săvârșirea ceremonialului s'a servit o bogată masă în localul școlii, unde s'au ridicat mai multe toast, pentru M. Sa, pentru P. S. Sa, pentru dl R. Ciorgariu, pentru reprezentantul administrației, vicespanul, etc.

Drumul înapoi la Arad a fost tot atât de sărbătorec; ear această vizitație canonică, a lăsat o adâncă și binefăcătoare impresie.

La susținerea disciplinei a școlii ce unelte sunt de lipsă?

La susținerea disciplinei școlii sunt de lipsă:

- 1.) iubirea și încrederea, autoritatea, iubirea ordinii și dreptatea învățătorului,
2. legile școlare, — 3. dedarea, —
4. remunerarea și pedepsirea, — 5. controla conștientoasă, — 6. esamenale, —
7. clasificarea elevilor.

1. Învățătorul prin ceea 'și va câștiga iubirea și încrederea elevilor, dacă față de ei se va purta astfel, ca aceștia să-l privească de adevărat părinte. Iubirea elevilor și încrederea lor prin disciplină prea severă învățătorul nu și-o poate câștiga. Așa dară învățătorul trebuie să se arate elevilor tot deuna că 'i iubeste, le voește binele și fericirea.

Autoritate din partea elevilor prin ceea 'și va putea câștiga învățătorul, dacă va fi blind, cu frica lui Dumnezeu; dacă exteriorul lui va fi impunător și atrăgător; dacă va fi înțelept, în propunere isteț și dacă chemarea s'a și va împlini cu dragoste și scumpătate. Trebuie deci să se ferească a-și trăda slăbiciunile, invidia, mânia și resbunarea; să ducă o viață retrasă și să se ferească de ori ce lucru necuviincios.

2. Legile școlare sunt ne încunjurabile de lipsă, pentru că acestea dispun (hotărăsc) că: fiește care elev de ce are a se ținea (acomoda). Dar și pentru ceea sunt de lipsă, ca prin ele să pregătim elevii la viața cea practică, cară, și ca mai ioreni trebuie să știe și să trăiască sub legi. Trebuie însă, ca legile (regulele) școlare să fie scurte și la înțeles; la începutul anului să explicăm acestea legi (regule) elevilor. Să conducem elevii la ceea convingere, că acela, care calcă legile, acela păcătuiește.

3. Dedarea nu-i alt ceva, decât ceea dispozițiune, prin care dedăm elevii la oareși careva lucru. Să dedăm deci elevii încă dela început la ordine, la punctualitate, la liniște, la sirguintă și la susținere.

La dedare să ținem în vedere următoarele; Să aducem la cunoștință elevilor că ce trebuie să facă și ce să încunjure. Aceasta ori în mod poruncitor ori în mod

oprit să se cuprindă în legile școlare. Dacă elevul ori din nepricepere ori fiind ușoratic s'ar uita de aceste porunci, să le explicăm din nou elevului. Aceasta să se întâmple însă în mod dojenitor ori în formă de pedeapsă. Dacă vre-un elev prin ținerea legilor (regulelor) școlare să distinge dintre ceilalți elevi, față de acesta să ne exprimăm recunoștința noastră și să-l remunerăm și tot odată să îndemnăm și pe ceilalți elevi la imitarea acestuia.

4. Remunerarea și pedeapsa e drept că școala atunci ar fi mai bună, dacă ar lipsi acestea; dar nu cred că există școală în care învățătorul sa nu fie silit a aplica în contra elevilor pedepse. În general luând remunerarea și pedeapsa în școală sunt de lipsă; fără de acestea disciplină bună nu să poate ținea; pentru că acestea tot deuna înving rēul: pentru că învățătorul substituie pe părinți și ca atare, are drept să și pedepsească.

În privința remunerării trebuie să fim foarte conștiințioși, de ceea nu e permis să pedepsim pentru ori ce nimicuri; să pedepsim numai atunci, când observăm, că elevul și după mai multe sfaturi bune și provocări nu să sfiește și nu să îndreaptă. Ear când suntem nevoiți a aplica vre o pedeapsă, ceea să o lăsăm până la finea prelegerilor, dar și atunci să nu aplicăm pedepse prea grele căci prin ceea am disgesta elevul de școală, ba ar lua-o și la sănătoasă și nu ar mai veni la școală. Sentința ce o aducem în contra unui elev să nu o revocăm la nici un cas și nici odată; ceea ce am spus respective judecata trebuie să o aplicăm la tot cazul. După pedepsire să nu ne lingușim ori să vorbim în mod măgulitor elevului pedepsit, pentru că prin ceea ne-am arăta că ne pare rău de ceea ce am făcut. În contra faptelor sevărite de elevi afară de școală, numai cu învoirea părinților să aplicăm pedepse.

(Va urma)

Serate de-ale meseriașilor români.

Armonică împreună lucrare ni-se impune pe toate terenale. Spre a ajunge însă la aceasta este neapărat să ne cunoaștem unii pe alții. Câștigarea acestei cunoștințe este împreunăată cu multă abnegațiune și cu multe jertfă chiar din partea păturei mai sus puse a societății noastre. Să pare a fi în natura lucrurilor, ca această pătură, odată ajunsă la înălțime nu voește a se coborî din aceea înălțimea. De aci puținul progres ce-l putem realiza în numeroasele acțiuni întreprinse de o samă de binevoitorii și desinteresaiți cauzelor noastre de interes general. Pe lângă ceea de sus se mai cere, ca în trebile noastre să fim totdeauna conduși de preceptele evanghelice privitoare la iubirea de-apropalul. Când dragostea este călăuză noastră, putem aștepta cu inimă liniștită bunul sfârșit, la care trebuie să ajungem.

De aceste și alte asemenea gândiri eram cuprins asistând Joi (28 Maiu n. a.) seara la ședința a 5-a literară, ținută în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. Această Reuniune, credincioasă programului său, întrunește la un loc abnegațiune, jefă de tot soiul și mai ales dragostea evanghelică. Aci întâlnim bărbați și femei, jani și june, cu toți pătrunși de binefacerile, ce rezultă din pacnică conlucrare, din îndeplinirea lucrurilor bune fără a ține seamă de câștiguri materiale, trecătoare. Resultatele obținute de acest așezământ sunt de natură de a ne înălța inimile, de a ne face să trecem cu mai multă ușurință prin greul vieții.

Presidentul Reuniunii, dl Victor Tordășianu, după-ce constată cu vie mulțumire, că numărul participanților la această ședință între cifra de 150, între cară un însemnat număr de dame, — ne vorbește despre frumosul rol, ce femeia îl are în societate și cu deosebire în mijlocul clasei meseriașilor noștri, ceea mai mare parte lipsiți de binefacerile, de cară sunt împărțaiți cel cu o mai îngrijită creștere familială și școlară. Arată miseriile, prin cară siliți sunt a trece micuții învățacei, măestrii de mai târziu, chiar în timpul dezvoltării lor, în anii de ucenicie. Îngrijirea de aceste vârstare ale neamului nostru 'i-se impune societății și cu

deosebire femeii noastre, care scut și povă-
șuitoare știe să ne fie în multe neajunsuri
din viață. Speră, că apelul făcut de co-
mitetul Reuniunii, în scopul acesta consti-
tuirii damelor în un comitet de acțiune, pe
lângă Reuniunea noastră, nu va rămânea
fără rezultatul dorit și astfel puțină i-se
va da femeii de a-și îndeplini rolul ce i re-
vine în societatea noastră.

Ședința aceasta, cu abateri dela cele-
alte, ne-a oferit ceva nou, atrăgător. Mem-
brul Reuniunii, dl Petru Ilieș, iscusit com-
pactor, a avut isteasă idee de a pregăti 24
obiecte, ce să se sorteze în mod gratuit
între participanți. Predarea acestor dar, ce
a constat din 18 esemplare din „Casa pă-
rintească”, de prof. Ioan Popea cu gust com-
pactat, din 2 cărțile de părese confec-
ționate de d-sa din 4 pachete corespondențe
ilustrate, dl Ilieș o a însoțit de o frumoasă
vorbire, adresată presidentului și comitetului
Reuniunii, urzitor al ședințelor literare.
În scopul sortirei, dl Ilieș a pregătit o urnă
dedicată presidentului, ce conține în anul
întemeierii Reuniunii, data ședinței și nu-
mele dăruitorului, toate în litere de aur;
de asemenea a pregătit un așa zis „protocol
de prezență”, în care s'au indus numele
tuturor participanților. Notarul Reuniunii
dl L. Apolzan, dl Ilieș i'a făcut o fru-
moasă surprindere prin dăruirea unei pă-
lării de metal, pentru încasarea taxei de
intrare de câte un crucer pentru fondul
văduvelor, pălărie ce conține pe fundul din
lăuntru cuvintele „Dumnezeu vede”!

Bogatul și variatul program al seratei,
precedat de sumarele ședințelor administra-
tive, cetite de notarul reuniunii, dl I. Apolzan,
a fost următorul: Puternicul și bine instrul-
tul cor al elevilor din cursul al II-lea ele-
rial de sub conducerea bravului dirigent
Octavian Mureșan, fiul presidentului Reu-
niunii meseriașilor noștri din Sebeșul-său, al
părintelui Z. Mureșan, — execută cu rară
presiune o compoziție corală. Noul membru
al Reuniunii dl Ilieș Mica, sodal lăcătuș de
mașini, ne enavează despre experiențele fă-
cute în cursul călătoriei sale prin București
și alte orașe mai mari și insistă asupra în-
semnății lăcătușului artistic, ear la fine
ne predă fără greș și cu sentiment poezia
„Moartea lui Falger”, de Coșbuc. Sodalul
pantofar dl Nicodim Rusu a plăcut ca în
totdeauna cu recitarea poeziei „Inelul să-
tenel” de Ioan A. Lăpădat. Micuțul Marie
Boia, plin de inimă și curaj, ne-a predat
poezia „Românul” de V. Alexandri. Dl Ilieș
Mica ne-a surprins în mod plăcut cu cân-
tarea „Cântecul lăcătușilor”. D-șora Para-
schiva Apolzan ne-a declamat poezia „Tră-
darea” de N. Brătianu. Dl Oct. Mureșanu,
meșter în mănăstirea arcușului, ne-a delectat
cu câteva bucăți alese, executate la violină.
D-șora Maria Iordan ne-a predat poezia
„Pe albumul d-șoarei Maria Dogan” de V.
Alexandri, apoi corul seminarial a cântat
cu același farmec o nouă compoziție corală.
Marie Bola ne-a ținut în continuă veselie
cu predarea anecdotei „Fluerat a pagubă”
de Speranță, dl N. Rusu a cântat cu vocea
plăcută „Orfelinul”, ear d-șora P. Apolzan,
o frumoasă doamnă populară. D-șora Elena
Baciu, binecunoscută dela producțiile
noastre teatrale, a declamat cu rară vervă
și nu se poate mai nimerit poezia „Prima
rochie lungă”, de Ios. Valcan. După o fru-
moasă cântare executată de corul d-lui Mu-
reșan, s'au făcut sortirea obiectelor dăruite
de dl P. Ilieș. Bucuria celor 24 persoane,
fericite a fi obținut câte un dar, a fost în-
terpretată prin copilița Anița Prașca, care
ne-a cântat frumoasa arie „Clobanul”.

Presidentul nostru mulțumind d-lui
Ilieș pentru frumoasele daruri, promite că
comitetul Reuniunii va îngriji ca la fiecare
ședință literară să se împartă asemenea lu-
cruri folositoare.

Erau orele 11, când plin de mul-
țumire ne-am îndepărtat din frumoasele și
plinele de viață localități ale Reuniunii, ce
ne-a procurat atât de vesele momente.

„Răzător”.

Dănilă Prepeleac.

— Poveste —

(Urmare și fine).

Dracul ascultă și-l scoate.

— Haiți mai repede, mai repede, că
n'am timp de așteptat.

— Mai îngăduște puțin, tartarule,
că nu te trag copiii de poale.

Dracul îngăduie, căci n'are încotro.
Nu trecu mult și zina se călători. Cerul
era limpede și luferii scripitorii rideau
la stele; iară lana scoțului capul de după
dealuri, se legăna în vâzduh luminând
pământul.

— Da nu-l mai virli, omule?
— Ba am să-l virli de-acum; dar
îți spun înainte, să te ștergi pe bot despre
dinsul.

— De ce?
— Iaca de ce; vezi tu colo în lună
niște pete?

— Le văd.
— Acolo-s frații mei din ceea lume.

Și Doamne! mare nevos mai au de fer,
pentru potcovit eai! Uita-te bine și vezi,
cum îmi fac semn cu mica, să le dau
buzduganul ista, — ș'odată și pune mina
pe dinsul.

— Stăi, nepriceputule! că buzduganul
ista îl avem lăsat moștenire de la stră-
moșul nostru, și nu-l putem da nici pentru
toată lumea, — și odată-i zămucește buz-
duganul din mână și fuga cu el în iaz
spunind lui Scaraoșchi ce era să pășiască.
Atunci Scaraoșchi îngrijit și minosgrozav,
chămă înainte sa toată drăcimea și bătu
din picior, strigind;

— Acum, la clipă, să se aleagă unul
dintre voi, care să meargă și să afu-
risescă pe acest procler și vrăjmaș cumplit.
Pe loc și vine unul înaintea sa tre-
murând.

— Să trăiți, Mirșăvia voastră! eu mă
duc să îndeplinesc nelegiuirea voastră pe-
runcă.

— Mergi! și dacă-i fi meșter și-i izbuti,
să știi că am să te fac mai mare.

Atunci dracul pornește c'o falcă'n cer
și cu una în pământ, și într'o clipă și
ajunge la puscicul Dănilă.

— Mai omule, zise dracul. Tu, cu
șmi-hiriile tale, ai tulburat toată drăcimea;
da acui am să te vir și eu în toate gro-
zile morții. Hai să ne blestemăm, și care
dintre noi amindoi a fi mai meșter acela
să iese banii! Și odată și începe dracul a
boscorodi din gură și a descinta, că nu
știi ce face, de-i pornește lui Dănilă un
ochiu din cap. Săracul Prepeleac se vede
că ia fost scris, tot el să răsplătească și
păcatele iepoi frăține-său, ale caprei ale
gusacului logodit și ale boilor ucigși în pă-
dure. Pe-semne blăstămii gîștelor văduvite
l-a ajuns sermanul!

Doamne! Multe mai are de pățimit
un puscic adevărat, când se gîndește la
fapte bune!... Prepeleac puscicul se stri-
case acum de tot cu dracul... Ș'apoi ce
este mai gingaș de cât ochiul! — Dănilă
crepa de durere! dar ori cât de tare, el
tot își ținu inima cu dinții și zise:

— Nu mă sparii tu cu de-al de-aceste,
demon spurcat ce ești. Acum să te fac
să-ți muști minile, și să mă pomenești în
toată viața ta!

— Dă, dă, numai dăndăi atâta din
gură, și blăstămă și tu acum, să te văd
cât ești de meșter.

— Ai să iei burduful cu banii în
spate și ai să mergi la casa mea, căci
blăstămurile părințești nu s'la mine. În-
țeles-ai?

Și cum zice Incalecă și Dă ilă pe
burduf; iară dracu-l umfă în spate și
sboară iute ca gândul, taman la casa lui
Dănilă Prepeleac. Copiii și nevasta lui,
când fu văzut un bivol sburând pe sus,
au rupt-o de fugă înspăimîntați. Dănilă
înșă a început a-i striga pe nume; și ei,
cunoscînd glasul lui, s'au oprit.

— Dragii tatei băeți! Ian veniți în-
coace, și aduceți cu voi și blăstămurile
părințești, ragila și pepteni de peptănat
cîlți!

Băeți încep a cuge toți, care din
cotro, cu blăstămurile părințești în mină.
Îi venise acum și lui Dănilă apa la
moară.

— Puneți mina, copii, pe jupnul
ista, și începeți a-l blăstăma cum îți și
voi mai bine: ca să-i placă și dumisale...

Atunci, lasă pe copii, că și dracul
fuge de dinșii. Au tăbărit cu toții pe dinsul
și l-au schingiuit, după placul lui Dănilă.
Ș'a început dracul a țipa cât îi lua gura
și scâlpînd cu mare greu din minile lor,

hărăcit și stilit cum era, a lăsat și
banii și tot si s'a dus pe uriași, după
ceialalt.

Iară Dănilă Prepeleac, ne mai fiind
supărat de nimene și scâlpînd acum de-
asupra nevoii, a mincat și a beut și s'a
desfăcut până la adînci bătrânețe, vă-
zîndu-și pe fiii fiilor săi împrejurul mesei
sale.

I. Creanga.

PARTEA ECONOMICĂ.

Cum putem avea cartofi noi în Decembrie?

Francezii purcezend după Schriebeaux
au început un sistem nou cu punerea car-
tofilor. Ei de două-ori pun cartofi. Pri-
măvara pentru toamnă și tîrziu vara pentru
earnă. Pentru earnă francezii în Iulie
bagă cartofii în pămînt, unde rîna în
Noembrie au timp să resară și să și pro-
ducă. Pe earnă ca să nu înghețe fac mu-
șuroase înalte pe lângă trupină. Când fri-
gul e foarte mare le acoper cu un strat
mare de paie. După Schriebeaux un strat
de 25 cm. e în stare să scutească plan-
tele tîndre într'un frig de 16 - 17.

În Decembrie deja ei au cartofi noi,
cari în comerț vin sub numele de „pri-
mari”.

Și mai am putea urma sistemul
acesta, care nici nu este așa complicat
cîl vînzînd cartofi noi în Decembrie, am
putea câștiga frumoase parale.

Cu un necoz am avea să luptăm ș. a.
cu morbul peronospora, dar cu grijă și
acesta-l putem delătura.

După Gy. K.

n. m.

Gunoii și speciile lui.

Plantele ca flinte viețuitoare își
iau nutrețul din pămînt cu ajuto-
rul rădăcinilor lor, cari cu atât sunt
mai subțiri și lungi, cu cât pămîntul
e mai sêrac în nutreț și din con-
tră. Nutrețul plantelor constă tot
din acele materii din pămînt care
sînt compuse și cari parte le aflăm
în abundență în pămînt.

Calitatea și prețul pămîntului de-
pinde dela materiile nutritoare, cari
să află înrînsul. Prin producerea con-
tinuă însă și pămîntul slăbește, perde
materiile nutritoare și devine nefolo-
sitor sau dacă cultivăm tot una planta
pe el mai mulți ani, de și nu devine
chiar neroditor, dar va fi unilateral
scotînd planta respectivă materiile
nutritoare de cari în special ea a
avut lipsă.

Ba să nu devină pămîntul nero-
ditor, fie-care econom trebuie să i res-
titue pămîntului materiile nutritoare
pe cari indirect le-a luat dela el! Și
prin ce te poate restitui? Numai și
numai prin gunoi.

Gunoii este de două feluri și
anume este gunoi organic (format din
plante) și anorganic (format din mi-
nerale). Gunoii organic îl are fiecare
econom, care are barem o vită. Dela
vite căpătăm cel mai bun gunoi or-
ganic. El constă din ecrementul (ba-
legarul) urina vitelor apoi din așter-
nutul de sub ele.

În baligă găsim restul nutrețu-
lului, pe care vita nu l'a putut mistui.
Acesta ajungînd în pămînt se des-
compune în toate acele materii din
care este compus și cari nu pot fi
altele, decăt materiile acele pe cari
planta le-a luat din pămînt.

Prin urmare cu cât mai mult este
restul de nutreț nemistuit, cu atîta
gunoii va fi mai bun.

Urina (udul) animalelor încă for-
mează o parte însemnată din gunoi
conținînd în stare topită tot acelea
materii, din cari a fost compus nutre-
mentul animalelor și apoi cari provin
din apă.

Așternutul vitelor încă are rol
însemnat în formarea gunoiiului.

Așternutul sbea toate materiile
din urina, le leagă în sine și cu aju-
torul lor devine în putrejune. Cel mai
bun așternut va fi deci acela, care
are capacitatea de a sbea cât mai
mult din materiile provenite din vite.
Aceste sunt; paie de grâu, sêcară,
orz, ovês și tului (ștalen și tulhen),
pentru-că, acestea fiind goale prin tije
(pai), pot mai mult absoarbi. Șu-
șorocile, păstaile, frunzele și gliile (cari
încă pot servi de așternut) sunt mai
slabe tot din aceea cauză.

Din cele înșirate vedem că gu-
noiiul constă din plante mare parte, și
prin urmare din acelea materii din
cari constau și de cari au lipsă plan-
tele. Pentru aceea gunoiiul provenit
din grajd îl putem numi și gunoi com-
plet, față de gunoiiul de minerale care
este necomplet.

Gunoiiul după animalele dela cari
provine este de mai multe feluri și
are deosebire însușiri.

Gunoiiul vitelor cornute e cel mai
bun gunoi. El conține și nutreț
nemistuit destul, apoi mai conține și
apă, prin urmare îl mai putem înmuși
și cu așternut.

Gunoiiul cailor e cu mult mai
sêrac în apă, pentru aceea fermenta-
țiunea e foarte vehementă.

Mai sêrac în apă e gunoiiul oilor.

Cel mai bun gunoi, — mai ales
pentru zarzavaturi (verdețuri) e sere-
mentul paserilor.

Vêzurăm speciile mai însemnate
ale gunoiiului, însă cu o manuară rea
și cel mai bun gunoi îl putem strica
și din contră și cel mai rău o să îl
tochim.

Pentru ca să avem gunoi bun
două lucruri trebuie să le observăm,
ș. a. să ferim gunoiiul de apă multă,
apoi de aer.

Atîta timp cît nu facem un loc anumit
în pămînt (platformă) sub un ac-
perement, unde așezăm gunoiiul în
straturi.

Nici timp nici spațiu nu am pentru
descrierea platformei, o las pe alta-
dată.

Mai pe scurt o pot spune pas-
trarea gunoiiului în grajduri.

După profesorul Maior fie-care
econom mai bine face, dacă lasă gu-
noiiul vitelor cornute în grajd cât se
poate de mult, dar le așterne în fie-
care zi.

Cu asta gunoiiul se sporește, stra-
tul crește. Ca să nu ajungă la iesele
gunoiiul, ea trebuie să fie mobilă și
s'o putem trage în sus și n'jos, după
cum avem lipsă.

Așa o să avem gunoi cu mul-
tă apă, ca și când rînim în fie-care
zi aruncînd și scuturîndu-l încoace
și n'colo prin grajd până-ce ajung
pe grămada piramidală din dosul graj-
dului.

Un obicei rău are românul la că-
rarea gunoiiului pe pămînt, că-l așeză
în grămești mici, și îl lasă timp înde-
lungat. Ploaia tot străbate prin el și
străformîndu-l ne causează perde-
mari.

Dacă l'am cărat, să și-l bagăm
sub brazdă, ca vom avea cu mult
mult folos.

Ca să terminăm cu gunoiiul or-
ganic îmi țin de datorință să amîn-
tesc și gunoiiul verde.

Sub gunoi verde înțelegem nutre-
țul pămîntului prin plante verzi, cari
astrucăm (îngropăm) sub brazdă un-
de și putrezind se descompun și
grașă pămîntul.

(Va urma)

Nicolae Mihulin.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12 Iunie n. 1903.

Știri redacționale. Eri ziarul nostru apărut în două ediții, dând știrile sensazionale ce am primit despre revoluția din Serbia. Celelalte foi numai cu 2 ore mai târziu au scos ediție separată.

Ear numărul prezent apare noaptea cu ele mai proaspete știri, așa că dimineața va primi în cele mai multe părți.

Primul nostru redactor, pe când apare acest număr, va fi în Belgrad, de unde ne a fi în curent cu cele ce se petrec în Serbia.

A o sută deputație în contra proiectelor militare a fost cea din Mezötör care erl s'a prezentat înaintea presidentului Camerei cu protestul în contra noilor sarcini militare. Alaiu mare și tâmbău kossuthiat s'a aranjat în Budapesta în cinstea deputației din Mezötör care e a — suta.

Pâne săracilor. La 10 Iunie s'a făcut socoteala finale comitetul, ce a stat în fruntea acțiunii pentru provederea săracilor cu pâine. Comitetul, publicând aceste socotele își exprimă mulțumirile adănci marelui public, presei locale, și tuturor acelor cari au binevoit a promova acțiunea începută. Prăvălia de pâne s'a deschis la 18 Decembrie 1902 și în decurs de 73 zile, până la 28 Februarie 1903 zilnic s'au împărțit pâni. Cu totul s'au împărțit 7639 pâni, sau 12.780 porțiuni, dintre cari 7011 pâni au fost cumpărate, 436 făcute din făină donată de frații Neumann, și 192 din făină donată de moara Szécsenyi — Veniturile au fost de cor. 4576 31. Sumele mai frumoase le au colectat foile locale, între ele și „Tribuna Poporului”. Spesele au fost de cor. 4216 04 Escedentul de cor. 360 27 s'a depus la primăria Aradului.

Sinucidere de rușine. Sub titlul asta publicasem între nouțările numărului 91 știrea că Iosif Daul, învățtor în Somoskeez (com. Arad) s'ar fi sinucis de rușine, după ce ar fi falsificat mai multe cambii. Primul acum o scrisoare din partea dlui Ioan Daul Inv. în Somoskeez, în care suntem rugați să rectificăm știrea. Ne ținem de datorința a o face, anunțând cititorilor noștri, că noi am luat știrea din „Tribuna Poporului”, și redacția acestui ziar, să binevoiască a rectifica: învățtor cu numele Daul în Somoskeez (com. Arad) este numai Ioan Daul care trăiește și zice habar n'are să se sinucidă...

Un examen laudabil. Anul acesta am avut fericirea ca să particip la examenul final al d-lui coleg Constantin Micu din Giroda, protopresbiteratul Timișorilor. Învățătorul Micu ca învățtor zelos, în restimpul scurt de când e învățtor aici, a făcut progrese atât de laudabile atât în școală cât și afară de școală, încât orl-ce comentariu pentru cel ce-l cunoaște este de prisos. În deoseb. examenul de 811 an a fost excepțional. Răspunsurile clare și precise ale băieților ne a pus în admirare pentru diligența ce a prestat o. Materialul vast propus din singuraticile obiecte de învățământ a fost propus cu mult zel și cu o deosebită abnegațiune. Prezenți a fost mulți onorațiori. Dintre învățători amintesc pe d-nii: A. Bădescu (Baros), Surdu (Bucovăși) și comisarul consistorial Micu (Șeitin). Examenul s'a declarat în conferința didactică de laudabil. Onoare d-lui Micu Girozenii pot fi făloși cu un astfel de învățtor.

Un oaspe.

Mulțumită puoroș. În numele comitetului parochial gr.-or. român din Chiraleu (Comitatul Bihor) vin pe aceasta cale a mulțumi M. On. domn Petru Cocioara, posesor de pământ, din sus numita comună pentru suma de 20 cor. dăruită pe seama sfintei biserici din loc cu ocaziunea sfintelor sărbători a Pogoririi Duhului sfânt. Chiraleu, la 26 Maiu 1903 st. v. Adrian, Pulici, învățtor not. com. parochial.

Reuniunea rom. de cânt. și musică din Recița-montană. arangează Sămbătă la 13 Iunie 1903 st. n. în localitățile „Casina române” o Representațiune teatrală-musicală cu următorul program: 1. „Sărăcie Lucie”, comedie populară cu cântece într'un act, de I. Vulcan. 2. „Despre beție”, trilog de M. Drăgan. 3. a) „Răsunetul Ardealului” de Vidu, cor mixt cu soli. b) „Uzare” de Costescu, cor mixt. După demonstrație: dans. Prețul de intrare: Toți

membri reuniunii au, cu familiile lor intrare gratuită. Nemembri: Locul I. 1. cor 20 fl., Locul II. 1. cor. Loc de stat 60 fl. Bilete de intrare se pot cășta la casașul reuniunii, dl Iosif Barbu și seara la casaș.

Un nou scandal financiar în Franța. O afacere politico-financiară de oare-care gravitate este pe cale de a izbucni în Franța. Un stabiliment de credit din cele mai importante din Paris, ale cărui operațiuni principale consistă în împrumutul imobiliar, ar fi avansat, negreșit în schimbul unui frumos comision, o sumă de 150 milioane la diferite personalități pe imobile ale căror titluri de proprietate le posedau. Aceste imobile aparțineau mai înainte congregațiilor și persoanele în chestiune nu erau decât persoane interpuse. Lichidatorii guvernului au observat că aceste operațiuni nu aveau nici o valoare deoarece erau făcute după promulgarea legii, adică pe proprietăți puse sub sequestru. Ceea-ce complică afacerea este că vre o patru zeci de notari au făcut aceleași operațiuni. Guvernul ar fi putut închide ochi asupra operațiilor stabilimentului în chestiune, de teamă de a nu provoca o contra-lovitură dezastruoasă în tregal financiar, dar asemănarea operațiilor făcute de notari li va forța de a urmări afacerea până la capăt. Se poate se intervie o tranșacțiune pe care o dorește ministrul de finanțe, dar ea va costa scump pe stabilimentul vizat și prin urmare pe acționari.

ULTIME ȘTIRI.

Belgrad, 11 Iunie. Asasinările s'au întâmplat pe când familia regală era la cină, nu cum s'a anunțat mai înainte: în consiliul de ministri. Intreaga familie regească era la cină, când d'odată a intrat miliția conspiratorilor. Fără o vorbă, fără cea mai mică provocare au dat mai multe salve. Salvele au omorât pe toți cei de față. Aceștia sunt: Regele Alexandru, regina Draga, fratele și sora reginei, ministrul-președinte Marko-vois Tinjar, alți doi ministri, generalul în serviciu și adiutantul regelui.

Conacul regesc e cernit de revoluționari. Nu poate intra nimeni. Conspirația era plănuită demult. Eri a fost aniversarea asasinării principelui Mihail Obrenovici, de aceea și-au ales — ca zi de bun augur — conspiratorii tocmai ziua asta.

Noul guvern.

Belgrad 11 Iunie. Indată ce azi dimineață a apărut proclamația de Rege a principelui Carageorgevici fără amănare s'a și constituit noul ministri.

Membri fruntași ai noului guvern sunt:

Ioan Avacumovici prim ministru.
Ivan Protici ministru de interne.
Ivan Kajeveci ministru de externe.
Avacumovici este unul dintre cei dintâi bărbați de stat ai Serbiei și așa să vede sufletul și capul acestei revoluții. Avacumovici care este un advocat de mare autoritate a fost mulți ani conducătorul partidului liberal și cel mai intim adict al guvernului Ristic. În 21 August 1892 a ajuns pentru prima oară ministru ca și șef de cabinet și ministru de externe în locul radicalului Pasici. De atunci a fost în mai multe rânduri ministru, dar Regele Alexandru nu l'a putut suferi pentru că dinsul a fost cel mai mare contrar al căsătoriei lui cu Regina Draga.

Noul Rege.

Belgrad, 11 Iunie. Acuma s'a stabilit cu hotărâre și nici nu se face secret din lucru că conspirația a fost pusă la cale de Carageorgevici.

După îngrozitorul masacu, Petru Carageorgevici a fost proclamat Rege, dar Carageorgevici încă nu e în Belgrad.

În cercurile diplomatice circulă acum o versiune că oamenii lui Carageorgevici ar fi pus la cale și turburările din Croația, ca în chipul acesta pe timpul revoluției să ocupe corpul de armată austro-ungar din Zagreb, ca să împiedice eventuala intervenție.

Semlin, 11 Iunie. După altă versiune autorul revoluțiunii este colo-

nelul Nicolici și este deja de luni de zile în taină pregătită. Primul plan, după cum s'a tradat zilele trecute a fost să otrăvească părechea regală. Atenatul acesta însă n'a reușit, pentru că șeful bucătăriei a gustat din toate mâncările cari ajungeau pe masa domnitorului și așa a căzut densusul jefă otrăvitorilor. De aci înainte au fost luate colosle măsuri preventive ca să apere părechea regală de atentatori și la palat s'a îndoit garda din oficiu cel mai devotați și mai intimi ai Regelui Alexandru.

Azi noapte Regele Alexandru a ținut consiliu de ministri. Sub cursul desbaterii colonelul Nicolici a intrat fără a cere permisiune și pășind înaintea Domnitorului cu glasul tremurând și plin de sfială l-a provocat să cedeze voinței poporului, să nu provoace războiul civil ci să abdică de tron.

— Națiunea sârbă a — zis — în numele căruia vorbesc își va aduce aminte în vece cu recunoștința de maritimă Regelui ei, care a ferit patria de grozăveniile revoluției, subordnând persoana sa binelui poporului. Tesaurul sârb li asigură în cazul acesta Regelui Alexandru o rentă de opt sute mii, ear Reginei patru sute de mii.

Regele Alexandru a respins brusc pe colonelul Nicolici și l-a somat să se prezinte la comandantul gardei ca prizonier pentru că a atentat în contra domnitorului.

Nicolici la aceasta a căzut în genunchi și cu mâinile încrucișate l-a rugat pe Regele să chibzuiască bine ce face, că viața li este în pericol.

Regele Alexandru la asta a scos revolver și a împușcat asupra colonelului Nicolici. Glonte n'a nimerit. La azul împușcături soldații revoluționari, cari impresuraser încă de cu seara palatul regal au intrat și l-au macelarit pe Regele, pe ministrul președinte, pe ministrul de război și pe ministrul de interne, pe adjutanți ear în urmă grăbind la șgomotul produs pe locul nefericirii Regina, au ucis-o pe dânsa, pe fratele și pe sora ei.

Intreaga garnisoană din Belgrad seacă spre zece mii de oameni, s'au alăturat la revoluționari.

Colonelul Nicolici, care e foarte popular a fost proclamat de dictator. S'a constituit apoi imediat guvernul revoluționar. S'a mobilizat întreaga armată a Serbiei împreună cu rezervele, care va fi concentrată la frontiera ungară și bulgară.

În Serbia nu lasă pe nimenea să intre. Guvernul revoluționar a edat proclamație către popor prin care să declare de nevalide toate ordinațiunile Regelui Alexandru și să restituie constituția din 15 Martie 1891.

E o coincidență fatală, că tocmai astăzi este aniversara asasinării lui Mihail Carageorgevici prin principele Mihail Obrenovici. Petru moșul, acum s'a răsunat cumplit nepotul pe celalalt nepot, pe Regele Alexandru.

Belgrad, 11 Iunie. În Belgrad liniște deplină, asemenea în țeara întreagă. Revoluția se consideră de încheiată. — Se zice că regele a refuzat să subscrie abdicarea și l'a împușcat pe colonelul Naumovics. Numai după asta s'a început măcelul. Pe piețele Belgradului cântă musica. Edificiile sunt pline de steaguri. Autorul politic e radicalul Zsivkovics Lyuba. Asasinările s'au întâmplat între 1/211 și 2 ore. Regimentul care a pătruns în conac e regimentul 6, ce poartă numele regelui Carol al României.

Nu să știu cu numele atentatorii cari au repus viața Regelui. Miistrii Petrovici, Teodorovici și Pavlovici au fost uciși la locuințele lor.

După miezul nopții primim următoarele telegrame:

Belgrad, 11 Iunie. Când Nicolici a intrat în palat provocând pe rege să abdică, acesta a împușcat, și împreună cu regina a deschis ușă secretă să fugă. Înainte de a putea închide ușa, au fost omorâți. Carageorgevici a declarat, că peste 1 an abdică în favorul fiului său, care studiază în școala militară din Petersburg. Noul moștenitor a fost imediat încunoștințat în Petersburg și pe trăsura imperială a mănă la curtea țarului unde fu primit cu brațele deschise. — Se vorbește, că regina a fost tăiată bucați. Regimentul 6 a comis asasinatete.

Belgrad, 11 Iunie. Evenimentele au fost săvârșite de armată. Populația a primit cu sânge rece evenimentele. Mulțime multă cutriera strădale. Noul ministri cari grăbesc cu trăsuri în ministerul de interne sunt cu frenesie aclamați.

Belgrad, 11 Iunie.

Azi a apărut următoarea proclamație către poporul sârbesc: „Azi noapte am împușcat pe regele Alexandru și regina Draga. În acest moment greu și serios s'au unit prietini patriei și poporul nostru, și au format guvern nou. Când noul guvern le aduce aceste la cunoștința poporului sârbesc, guvernul e convins că poporul sârbesc se va înșira în jurul lui și-l va sprigini, ca pretutindeni în țeară să se mențină ordinea. Guvernul prin aceasta aduce la cunoștința că de azi intră în vigoare constituția dela 5 Aprilie 1901, cu toate legile cari au fost în vigoare până la 25 Martie v. al acestui an.

Representanța națională dizolvată cu proclamația din 24 Martie se convoacă din nou pe 15 Iunie. Urmează subscrierile ministrilor: Iovan Avakumovics, prim-ministru; Stojan Protics, ministru de interne; Lyubomir Kajeveci, ministru de externe; George Gencici, ministru de comerț; general Iovan Apanaskovici, ministru de război; Dr. Voislav Velkovics, ministru de finanțe; colonel Alexandru Masin, ministru de construcții; profesorul Lyubomir Stojanovics, ministru de culte; Lyubomir Simkovics, ministru de justiție.

Belgrad, 11 Iunie. Cadavrele părechii regale au fost așezate pe catafalc în sala tronului dela Conac. Au fost scoase din vigoare toate ordinațiunile Regelui Alexandru aplicate dela ultima sa lovitură de constituție. Evenimentele din Conac s'au întâmplat între 11—2 ore după miezul nopții. După aceea a urmat totală liniște.

Belgrad, 11 Iunie. Cadavrele părechii regale au fost așezate în sicriuri simple și transportate la claustrul din Racovița, ceialalți au fost înmormențați în cimitirul din Belgrad.

Poporul a voit să insulte cadavrele, cari au fost însoțite de spalierruri de soldați.

Budapesta 11 ore seara. Toți deputații dietali au fost telegrafic chemați la Pesta. Obstrucția probabil se va sfârși în urma acestor evenimente. Majestatea Sa azi la 11 ore a primit în audiență pe ministrul Goluchowsky.

— Dela trimisul nostru special. —

Primul nostru redactor Russu Șirianu ne trimite următoarele știri prin telefon:

Panciova 12 Iunie, 1 oră dim.
Se menține știrea că aici a sosit știri de a mobiliza corpul de armată Vagoanele de pe toate căile ferate sunt concentrate aici și la alte stațiuni unde sunt în garnisoană regimente aparținătoare corpului de armată VII.

În cercurile militare se ia ca sigură știrea, că regimentele din Bosnia și Herțegovina sunt mobilizate, nu numai pentru siguranța frontierilor dar și pentru că nu este exclusă eventualitatea unei ocupări a Serbiei din partea armatei Austro-Ungariei.

Vineri dimineață poate să fiu la frontiera Serbiei.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50-500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fleșce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad
Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899. 428 — 125

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Asigurați contra grindinei: grâu, cucuruz, secară, ovės și toate plantele economice!

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vestimenta, îmbrăcăminte!

Băile de sare și iod din Mercurea,
(Erdély Szerdahely Sósfürdő),
despre conținutul cărora opinie medicală e foarte favorabilă aproape la toate boalele, adoptate și provăzute cu edificii și vile din nou zidite,

**Duminecă în 7 Iunie
25 Maiu 1903**

s'a deschis în mod festiv la orele 2 p. m.

Trenul

stă zilnic la dispoziția oaspeților, având la băi stațiune proprie în care sosește la orele 8¹/₂, 9 și 11 a. m., 5, 6 și 8¹/₂ p. m.

Omnibusul

pleacă la băi din Mercurea-oraș la orele 6 și 11 a. m., 2 și 5¹/₂ p. m. Taxe potrivit

Odăi de locuit

pentru oaspeți se pot închiria, cu prețuri moderate, în edificiul vechiu și noua vilă zidită spre acest scop.

Restaurant

în una din vilele cele nouă, aranjat modern și cu gust; cu o sală mare pentru petreceri. Cu mâncări și beuturi alese, pe lângă un serviciu prompt se recomandă

Arândatorul băilor:

ILIE FLOAȘIU

996 8—

NB. Informațiuni mai detaliate despre conținutul băilor se pot lua dela subscrișul.

Care e coasa cea mai bună?

Întreabă toți economii, la ce noi le răspundem din convingere

că cea mai bună coasă din lume

e coasa „Bur“ cu marca unui „Bur“ călare,

care e pregătită din oțelul cel mai fin și e așa pregătită, încât întrece toate coasele.

Adresa pentru Europa și America întreașă:

WINKLER ȘI GRAUER

Köbánya, Nr. 34.

Prețurile:		Prețurile:	
65 cm. lungă	1 fl. — cr.	85 cm. lungă	1 fl. 20 cr.
70 „	1 „ 05 „	90 „	1 „ 30 „
75 „	1 „ 10 „	95 „	1 „ 35 „
80 „	1 „ 15 „	100 „	1 „ 40 „

La comanda de 5 bucăți se trimit franco. La comanda de 10 bucăți franco 1 coasă. Garanție deplină.

Noutate: Cute „Bur“ 25 cr., cute de Ammergan 15 cr.

Prețuri-curente ilustrate gratuit.

904 11—20

Strămutare de prăvălie!

AUGUSTIN ALBRECHT

fost CSEH KATALIN

și-a strămutat

PRĂVĂLIA DE MĂNUȘI

cu prima Maiu 1903,

în strada Salacz Nr. 1.

(Casa Löes.)

974 7—10

Depozit de ciornice și giuvaerice.

GILLER ROBERT
— ciornicar și giuvaeriu. —
Arad, Andrassy-tér 4. (Hot. Nándor)

Pentru reparaturile de ciornice primesc garanția pe 2 ani. 979 4—25

Depozit de ciornice și giuvaerice.

A. VERBOS ȘI FIILUL,

Fabricant de mobile

— Arad, Calea Andrassy Nr. 6. —

— Filială în Mediaș. —

Atrage atenția onor. public și-l roagă să viziteze

Marele seu magazin de mobile

dela fabrica augmentată.

Are în magazin mobilele celea mai moderne lucrate în stiluri deosebite; asortiment bogat. 939 9—20

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijloace pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moși și case în orașe cu 4,3, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30, 50 de ani,

adecă în camătă e socotită atât camătă cât și amortisarea din capital. Principiul meu e îndestulirea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi pe amortisare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile hipotecare se plătesc cu veniturile din imobiliară. Spese prealabile nu sunt, tacsele mi le socotesc ulterior.

Pentru informațiuni mai detaliate a se adresa la

HERZOG SÁNDOR

Arad, strada Weitzer-Janos Nr. 15, ușa 7